I-91098
Госкнижная палата УзССР

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

1998 йил 6 июнь шанба

Сотувда эркин нархда
№ 114 (1895)

РОССИЯЛИК ЖУРНАЛИСТЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Россиянинг "ТВ-6-Москва" канали ҳамда Миллий телекўрсатувлар ассоциациясининг президенти Э.Сагалаев ҳамда телеканал директори ўринбосари, "Обозреватель" кўрсатуви шарҳловчиси С.Кучерни қабул қилди. Мамлакатимиз раҳбари журналистларнинг Ўзбекистонда амалга оширилаётган ислоҳотлар моҳияти, кўлами, МДҲга оид саволларига атрофлича жавоб берди.

Россиялик журналистлар Президентимиз билан бўлган мулоқот ва юртимиздаги кенг миқёсли ўзгаришлар уларда катта таассурот қолдирганлигини изҳор қилишди.

(ЎзА)

ЎЗБЕКИСТОН ҚИЗИЛ ЯРИМ ОЙ ЖАМИЯТИ ҚУРУЛТОЙИ

Тошкентда Ўзбекистон Қизил Ярим Ой жамиятининг қурултойи бўлди.

Унда жамиятнинг Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳар ташкилотларидан сайланган делегатлар ҳамда тегишли вазирлик ва идоралар, қўмиталар ҳамда жамоат ташкилотларининг раҳбарлари, фан ва маданият арбоблари, шунингдек, кўпгина хорижий ва халқаро ташкилотларнинг вакиллари иштирок этди.

Қурултойда Ўзбекистон Қизил Ярим Ой жамиятининг кейинги беш йилдаги фаолияти натижалари ва галдаги вазифалар муҳокама этилди. Жамият раиси Ў.Воҳидованинг шу ҳақдаги ҳисоботи тингланди.

Маърузачи ва музокараларда сўзга чиққанлар Президентимизнинг доимий ёрдами туфайли жамият ташкилий жиҳатдан янада мустаҳкамланиб, мамлакатда энг нуфузли ташкилотлардан бирига айланиб бораётганини таъкидладилар. Ўтган даврда мазкур ташкилот фаолиятининг барча йўналишларини такомиллаштириш бўйича муайян ишлар амалга оширилди. Асосий йўналиш аҳолининг эҳтиёжманд табақаларига моддий ва тиббий-ижтимоий ёрдам кўрсатишдан иборат бўлди. Айни вақтда ёнғинлар, табиий ва бошқа офатлар сабабли зарар кўрган оилаларга жамият томонидан кўмак берилди. Шу билан бирга талайгина хорижий мамлакатлар, хусусан, Эрон, Хитой, Туркия, Россия, Арманистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Молдованинг табиий офатлардан зарар кўрган аҳолисига инсонпарварлик ёрдами кўрсатилди.

Таъкидланганидек, миллий жамият мақомининг олиниши мазкур ташкилотнинг хорижий мамлакатлар билан алоқалари кенгайиши ва халқаро миқёсда эътироф этилишига имкон яратди. 1995 йилда жамият Марказий Осиё мамлакатлари миллий жамиятлари орасида биринчи бўлиб Халқаро Қизил Хоч ва Қизил Ярим Ой жамиятлари федерациясига аъзо этиб сайланди. Айни вақтда жамият ишида бир қатор камчиликлар мавжудлиги айтиб ўтилди, уларни тезда бартараф этиш зарурлигига эътибор қаратилди.

Анжуманда жамиятнинг янги таҳрирдаги Низоми қабул қилинди.

Ўзбекистон Қизил Ярим Ой жамияти раислигига яна Ў.Воҳидова сайланди.

Анжуманда Бош вазир ўринбосари А.Азизхўжаев сўзга чиқди.

Қурултойда Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Ў.Раҳматов, Бош вазир ўринбосари, республика Хотин-қизлар қўмитаси раиси Д. Ғуломова ва бошқа расмий кишилар иштирок этди.

(ЎзА)

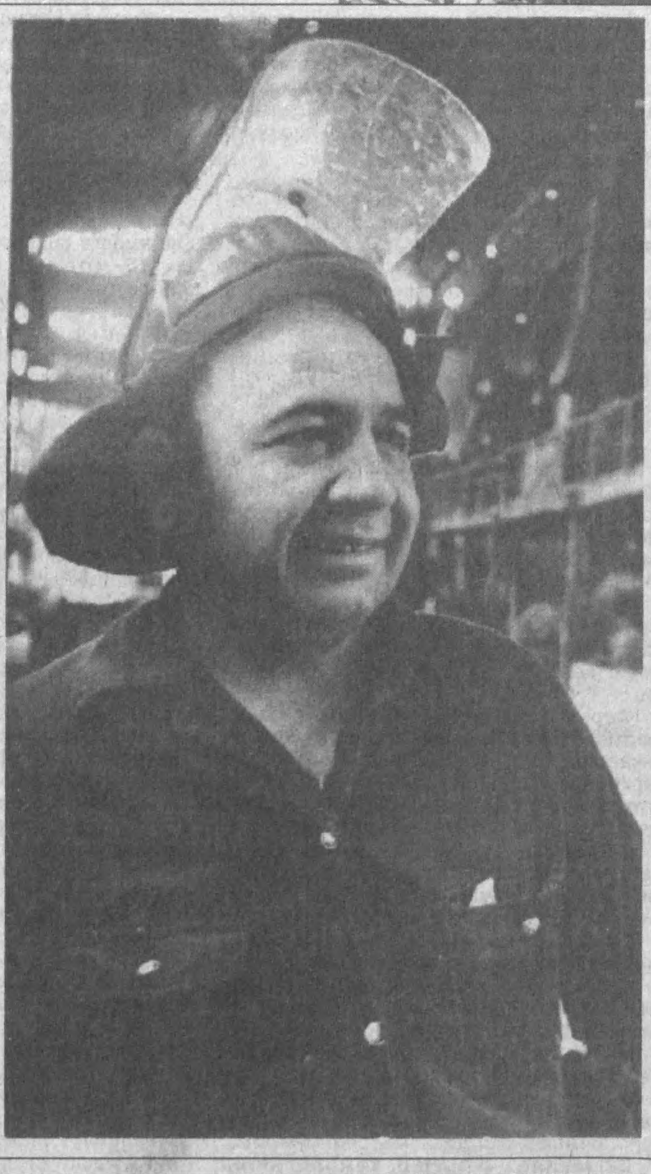

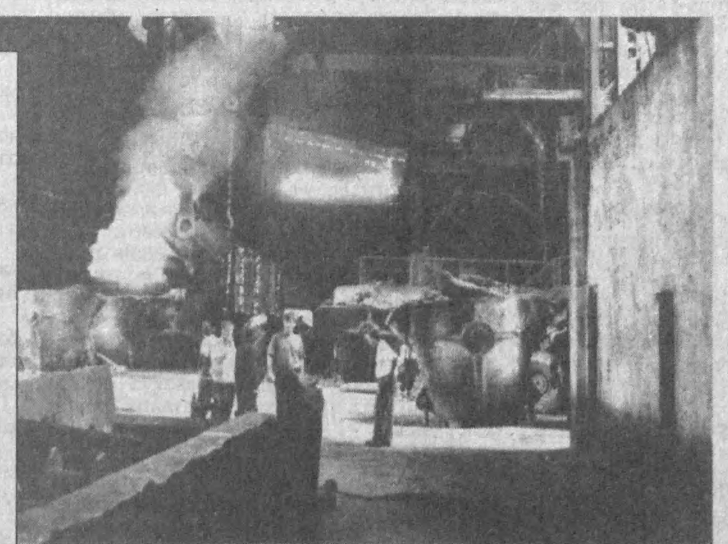

БАЙРАМ ШАРАФИГА

Бугунги кунда саноат тараққиёти мамлакатимиз иқтисодий салоҳиятида муҳим ўрин тутади. Зеро, ишлаб чиқаришдаги ислоҳотлар мавжуд ва янгидан ташкил қилинаётган корхона ва заводлар фаолиятига янгича руҳ ва услубий ўзгаришлар олиб кирмоқда. Бу эса иқтисодий юксалиш омилларини туғдирмоқда, ишчи ва мутахассисларнинг тажрибасини бойитиб, малакасини оширмоқда. Олмалиқ кон-металлургия комбинатига қарашли мис эритиш заводи фаолиятида ҳам ана шундай ўзгаришлар содир бўлмоқда. Завод ишчилари айни пайтда мустақиллигимизнинг етти йиллик байрами шарафига мусобақани қизитиб юборганлар. Мис эритувчи Серьян Мамутов (суратда) эса ана шу мусобақанинг олдинги сафида бораётир.

В.ПОРТНОВ олган суратлар.

ЭВЕРЕСТ ҚАҲРАМОНЛАРИГА — СПОРТ УНВОНЛАРИ

Тошкентда, Ўзбекистон Олимпия шон-шуҳрати музейида дунёдаги энг баланд Эверест чўққисини забт этиб, 22 май куни у ерга Ўзбекистон Республикаси Давлат байроғини ўрнатган Ўзбекистон алпинистларини шарафлаш маросими бўлди.

Учрашувда сўзга чиққан республика Жисмоний тарбия ва спорт давлат қўмитасининг раиси Баҳодир Махситов бу улкан муваффақият учун Эверестга уюштирилган экспедициянинг ҳар бир иштирокчисига "Халқаро тоифадаги спорт устаси" деган энг юксак спорт унвони берилганини айтди. Бу унвонга Рустам Ражапов, Олег Григорьев, Алексей Докукин, Сергей Соколов, Ханиф Балмагамбетов, Ильяс Тухватуллин, Андрей Фёдоров, Марат Усаев, Роман Мац, Андрей Заикин ва Светлана Баскакова мушарраф бўлдилар.

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган спорт мураббийси, экспедиция раҳбари Анатолий Шабановга ҳам "Халқаро тоифадаги спорт устаси" унвони берилди.

Барча алпинистларга Давлат спорт қўмитасининг фахрий ёрлиқлари, пул мукофотлари ва эсдалик совғалари топширилди.

Учрашувда мамлакатимиз алпинизм фахрийлари ҳам Давлат спорт қўмитасининг фахрий ёрлиқлари ва қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди.

Мукофотлаш маросимидан сўнг матбуот анжумани бўлди, унда экспедиция аъзолари чўққи қандай забт этилгани ҳақида сўзлаб бердилар, журналистларнинг саволларига жавоб қайтардилар.

(ЎзА)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ СУДИДА

ҲУКМ ЎҚИЛДИ

Баъзан билиб, гоҳида билмай жиноятга қўл урадилар. Унинг оқибатини кейин англайдилар. Айримлар жиноятчи деб топилганидан, унинг қилмишларига қонуний баҳо берилганидан кейингина пушаймон бўлади. Афсус чекади. Аслида у буни олдинроқ тушуниши, босган қадами қаёққа элтаётганлигини билиши шарт эди. Лекин...

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг жиноят ишлари бўйича судлов ҳайъатида бир гуруҳ экстремистик руҳда бўлган, ўзига ваҳҳобийликни ниқоб қилиб олган жиноятчиларнинг жиноий ишлари кўриб чиқилди. Судланувчи Тоҳир Бойдадаев, Раҳим Турғунов, Иброҳим Собитов, Одилхон Раҳматуллаев, Адҳам Отахонов, Илҳом Абдухалиловлар ўз жиноятларига иқрор бўлдилар.

Судлов ҳайъати судланувчиларнинг тавба-тазарруларини, айбларига иқрор бўлаётганликларини инобатга олди ва инсонпарварлик тамойиллари асосида ҳукм чиқарди. Ваҳҳобийлик ниқобида шумғия ҳаракатлар қилган жиноятчилар турли муддатларга озодликдан маҳрум қилиндилар.

(Ўз мухбиримиздан).

САЙЁҲЛИК ВА ҲУНАРМАНДЛИК ЯНАДА РИВОЖЛАНАДИ

Самарқандда халқаро туризм маркетинги ва халқ амалий ҳунармандлигига бағишланган семинар ўтказилди. Мамлакатимиз ва Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Тараққиёт дастури (ПРООН) ҳамкорлигида ишлаб чиқилган Ўзбекистонда сайёҳлик ва ҳунармандликни ривожлантириш лойиҳаси доирасида уюштирилган бу тадбирда республика "Мерос", "Усто", "Ҳунарманд", "Мусаввир" ижодий бирлашмалари, Маданият ишлари вазирлиги, "Ўзбектуризм" миллий компанияси, чет эл сайёҳлик фирмалари, меҳмонхона мажмуалари вакиллари, божхона ходимлари, мутахассислар ва олимлар қатнашди.

Ушбу анжумандан кўзланган мақсад ҳунармандлар, халқ усталарига амалий санъат намуналарини жаҳон бозорига олиб чиқишда сайёҳлик алоқаларидан фойдаланишга кўмаклашиш, ҳунармандлик саноатини эсдалик совғалари тайёрлашга ҳам жалб қилишдан иборатдир.

Бугуннинг гапи

«ЮЛДУЗ» ҚАЧОН ЧАРАҚЛАЙДИ?

Шак-шубҳасиз, Тошкентнинг «Юлдуз» тикувчилик фабрикаси республикамиз енгил саноатининг энг йирик корхоналаридан ҳисобланади. Шу фабриканинг тамғаси билан чиқариладиган эркаклар ва аёллар учун костюм-шимлар юртимизнинг деярли барча кийим-кечак ва саноат моллари савдо дўконларини безаб туришига кўникканмиз. Бугун эса ҳаёт «Юлдуз» фабрикаси ҳақидаги тасаввурларимизга жиддий ўзгаришлар киритаяпти.

Аввало, «Юлдуз» тамғаси билан чиқадиган кўркам костюм-шимлар дўконларда камайиб қолди. Бунинг устига, дўконларда кўринаётгани ҳам асосан синтетик ва дағал материаллардангина тикилмоқда. Бозор иқтисодиёти шароити фабрика олдига жиддий муаммоларни кўндаланг қўйди. Аввало шуки, яқин ўтмишдаги боқимандалик даври тугади. Фабрика бугун ўз-ўзини эплай олиши, 2,5 минг кишидан кўпроқ жамоани узлуксиз меҳнат ва маош билан таъминлаши, буюртма ва хомашёни ҳам ўзи излаши, иложини топса, фабриканинг эскириб қолган жиҳоз ва ускуналарини янги, замонавий технология билан алмаштириши ва, пировардида, ўз маҳсулотларининг наинки фақат ўзимизда, балки ташқи савдо учун ҳам харидоргир бўлиши устида бош қотириши керак...

Булар ҳазилакам муаммолар эмас. Лекин худди шу масалалар ҳал этилган тақдирдагина «Юлдуз» республика енгил саноатида ўз мавқеини қайтадан тиклайди.

Аммо бу қачон ва қандай қилиб юз беради? Ҳозирча мавжуд йирик меҳнат жамоасини иш билан таъминлашнинг ўзи фабрика ҳаётида тез ўткир масала бўлиб турибди. Шу кунларда ҳам фабрика ўз фаолиятининг деярли 60-70 фоизи ҳажмини давлат буюртмалари асосида бажармоқда. Бу ерда мамлакатимиз Мудофаа вазирлиги, Миллий хавфсизлик хизмати, Ички ишлар вазирлиги, Солиқ қўмитаси буюртмаларига биноан камуфляж (ола-була рангли) кийимлар, Халқ таълими вазирлиги буюртмасига кўра, мактаб ўқувчилари учун уст-бош кийимлар тикилмоқда. Энди шуни айтиш керакки, бундай буюртмалар ҳар йили, мунтазам, бир хил маромда бўлавермаслиги мумкин. Яъни, буюртмалар миқдорига қараб фабрика чеварлари гоҳида оз, гоҳида эса етарли миқдорда иш билан таъминланадилар. Иш ҳақи ҳам, табиийки, иш ҳажмига қараб вақти-вақти билан ўзгариб туради. Фабрика ишчиларининг баъзи ойларда 4-5 минг сўмгача, баъзи ойларда эса атиги 2-2,5 минг сўмлик маош билан қаноатланиб келаётганликлари шундан далолат беради.

Фабрикани чинакамига бозор иқтисодиёти даври корхонасига айлантириш мақсадида бир неча йил бурун унга очиқ турдаги акциядорлик бирлашмаси номи берилди. Ҳозир фабрика шу ном остида ишлаяпти. Бироқ фабрика чинакам маънода бу янги мавқега ҳали эришгани йўқ. Очиқроқ айтсак, тарқатилган акциялар кутилган натижаларни бермаяпти. Аввало, бирлашмада акциялар тақсимотида нотўғри қадамлар қўйилган. Масалан, чиқарилган қимматли қоғозларнинг 36 фоизлик энг катта улуши меҳнат жамоаси ўртасида тарқатилган, 15 фоизи давлат тасарруфига, қолган қисми эркин савдога ва чет эл сармоясини жалб этиш учун ажратилди. Бироқ бундай тақсимот ўзини айтарли оқламади. Айниқса, корхона меҳнат жамоаси учун ажратилган акциялардан корхона учун етарли даромад чиқмади. Акциядорларга ажратиладиган дивидендларнинг фоизи ҳам кўнгилдагидек эмас, асосан тайёр маҳсулот тарқатиш йўли билан ҳисоб-китоб қилинмоқда.

Корхона ўз ишлаб чиқаришини замонавий технология билан янгилашга ҳам ҳозирча имконсиз. Халқимизнинг кенг эҳтиёжи ва ўзгараётган диди даражасида товарлар чиқариш учун етарли хомашё манбаига ҳам эга эмас.

Хуллас, «Юлдуз» бозор иқтисодиёти даври синовларидан қийинчилик билан ўтмоқда. Лекин мавжуд ҳолатдан чиқиб кетиш йўллари изланмаяпти десак, адолатсизлик бўлур эди. Жумладан, бу ерда айрим тижорат фирмалари билан ўзаро шартномалар тузилиб, шу йўсинда бошқа мамлакатлардан костюм-шимбоп юқори сифатли хомашёлар келтириш чоралари кўрилмоқда. Ана шу тижорат фирмалари ёки аҳолидан тушадиган чакана буюртмалар асосида товарлар тайёрланмоқда. Аммо бундай ҳамкорликлар кенг миқёсда эмаслиги учун фабриканинг йирик имкониятларига хамиртуриш ҳам бўлаолмаяпти. Бунинг устига, олислардан тикувчилик материалларини олиб келаётган тижоратчилик фирмалари ҳам буюртма асосида тиктираётган костюм-шимларини ҳар доим ҳам ички бозорга олиб чиқаётгани йўқ. Ана шундай гаплар.

«Юлдуз»нинг иши қачон юришади? Корхона олдида турган жиддий муаммоларни ҳал этиш учун бу ерда қандай чора-тадбирлар кўрилмоқда? Ҳаёт кун тартибига қўяётган бундай саволлар билан «Юлдуз» акциядорлик бирлашмаси раиси Абдуваҳоб Абдураҳмонович Тошпўлатовга мурожаат қилдик.

— Турган гап, корхона ҳозирги куннинг талабларига муносиб бўлиши учун ишимизни ҳар тарафлама қайтадан қуришимиз керак, — деди бирлашма раиси. — Яъни, ишлаб чиқаришимизнинг технологик асосини янгилаш энг жиддий вазифаларимиздан биридир. Чунки дастгоҳ-ускуналаримиз эскирган, таъмирталаб. Иккинчидан, сифатли костюм-шимлар тайёрлаш учун юқори сифатли хомашё ҳам кўп миқдорда талаб қилинади. Масалан, биз кўркам кийимларбоп майин жун газмолларни Россиядан, Белоруссиядан, Қозоғистондан, Қирғизистондан харид қилишимиз лозим. Чунки бундай газмоллар тайёрланадиган майин жун хомашёси ана шу мамлакатларда бор. Бундан ташқари, нафис ва ҳар хил қадама безаклар (фурнитура) ҳам топишимиз керак. Буларни ҳам биз шу пайтгача доим четдан олганмиз. Айниқса, халқаро экспортбоп костюм-шимлар тайёрлашимиз учун хорижий мамлакатлардан аъло сифатли материаллар олишга тўғри келади.

Буларнинг барчаси учун маблағ керак. Тўғри, биз қараб турганимиз йўқ. Жумладан, корхона акциялари тақсимотини қайтадан кўриб чиқдик. Давлатга, эркин савдога ва чет эл сармоядорлари учун бирлашмамиз акцияларининг 75 фоизини ажратдик. Шу кунларда фаол ишлаб, акциялар воситасида ўзимизга хорижий тадбиркорлардан ҳамкор топишга ҳаракат қилаяпмиз.

Корхонанинг тадбиркорлар, тижорат фирмалари билан ҳамкорлик алоқаларини ҳам кенгайтириш ниятидамиз. Шу йўл билан корхонага келтириладиган хомашё ва улар асосида тайёрланадиган товарларимиз ҳажмини оширишга эришамиз, албатта. Шунингдек, корхонада маркетинг хизмати фаолиятини ташкил этиш ва уни ривожлантиришга киришдик. Бу хизмат корхонамизнинг ички ва ташқи бозор билан алоқаларини кенгайтиришга йўл очишига умид боғлаяпмиз.

Тўғри, корхонамиз анча ўткир муаммолар билан яшаяпти. Аммо бундай муаммолар ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида деярли ҳамма корхоналарда учрайди. Уларни ҳал қилиш учун куч-ғайрат кўрсатиб меҳнат қилишимиз, изланишимиз зарур, холос. Корхонамиз жамоасида ўз ишининг устаси бўлган чеварларимиз кўп ва бу ҳам бизнинг алоҳида бир бойлигимиздир.

Бирлашма раиси ҳозирча қийин шароитда турган фабриканинг истиқболи тўғрисида ишонч билан сўзлади. Имкониятларни бирма-бир таҳлил этиб берди, муаммоларини ҳам яширмади. Биз ҳам «Юлдуз»нинг юлдузи чарақлайдиган кунлар келар, деган хулосага бордик.

М. САФАРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

АЙЛАНАДИ МИЛЛАРИ СОАТ

ЖУМА ХАБАРЛАРИ

● АКС-САДО

ҲАҚИҚАТ ЧИРОҒИ

Яқинда халқ депутатлари Қашқадарё вилояти кенгашининг навбатдан ташқари сессияси бўлиб ўтди. Президентимиз Ислом Каримовнинг ушбу сессиядаги маърузасида давр ва тараққиёт, раҳбар ва халқ, жамиятимизда ислоҳотларни ривож топтириш масалалари чуқур таҳлил этиб берилди.

Қалдибек СЕЙДАНОВ,
«Нурли жол» газетаси Бош муҳаррири

РАҲБАР ХАЛҚПАРВАР БЎЛИШИ КЕРАК

— Мен ҳурматли Президентимизнинг Қашқадарё вилояти кенгашининг навбатдан ташқари бўлиб ўтган сессиясидаги марузасини телевизордан кўриб, эшитиб ниҳоятда изтироб чекдим. Наҳотки, баъзи бир раҳбарларимиз ўзига топширилган шарафли ва юксак лавозимни «ўз манфаатим учунгина берилган», деб тушуниб, ўз ишида ақл бовар қилмас камчиликларга йўл қўйса?...

Аввало, раҳбар халқ ғами билан яшайдиган, ишнинг кўзини топа оладиган уддабурон бўлиши даркор. Ўзига берилган масъулиятли вазифани ўз фойдаси учун эмас, балки халқимизнинг бахт-саодати, порлоқ келажаги, орзу-умидлари учун сафарбар этса, шундагина раҳбарнинг обрўйи кўтарилиб, халқнинг ҳурмати ва эътиборига сазовар бўлади.

Бордию, биронта ҳоким ёки элни бошқараётган киши, ўз ишим юришсин деб, ўзигагина қарашли кишиларни, уруғларини, дўст-биродарларини лавозимларга қўябошласа, хатоларга йўл қўяверади.

Бир донишманд Тўлабидан: «Оға, эл бошқарадиган киши қандай бўлмоғи керак?», деб сўраганда, Тўлаби: «Хулқ-атворинг — қора ердек оғир, вазмин бўлсин. Халқ учун елканг — қора нордек яғир бўлсин», — деган экан.

Ана шундай халқ ғами, халқ фаровонлиги учун астойдил хизмат қилган раҳбар халқ эъзозида бўлади. Халқ уни авайлаб, асрайди. Ҳурмат қилади.

Зеро, йўлбошчимиз ўз сўзларида «Бу юртда шундай одамлар яшайдики, уларнинг кўнглини, қадду қоматини кўтарсанг, ҳақ гапни айтсанг, ҳақиқий етакчи бўлсанг, улар билан ҳамдард, елкадош бўлиб яшасанг, ҳамма нарсага эришиш мумкин», деб минг бор ҳақ гапни изҳор этдилар.

Ҳамма раҳбар ўзига берилган юксак топшириқни тўғри тушуниб, уни тўғри бажарса, халқимиз ҳаёти фаровон, келажагимиз ҳам буюк бўлади.

Ҳалим САЙИДОВ,
«Маърифат» газетаси Бош муҳаррири

ФАРЗАНДЛАР КАМОЛИГА МАСЪУЛМИЗ

— Давлатимиз раҳбари ўз нутқида Қашқадарё вилоятининг таълим тизимида анчагина муаммолар ечилмасдан ётганлигини таъкидлаб ўтди. Нутқда янги лицей ва коллежлар учун бинолар қурилиши суст эканлиги, мактаб ва боғчаларнинг аҳволи ночорлиги қаттиқ танқидга олинди. Ҳақиқатдан ҳам ушбу вилоятдан келаётган хат ва хабарлардан шу нарса аёнки, мактаб қурилишлари камлиги боис кўпчилик мактабларда икки сменалик тартиб сақланган. Бу ҳол ўқувчининг дарсдан кейин вақтини фойдали мақсадлар йўлида сарфлашига имкон бермайди. Бу эса Президентимиз айтмоқчи, баркамол авлод тарбиясига, унинг маънавиятига - келажагига салбий таъсир кўрсатади. Вилоятдаги барча камчиликлар қатори маориф соҳасидаги муаммолар мутахассисларнинг вазиятга жиддий баҳо бериши зарур эканлигини кўрсатиб турибди. Албатта, бунинг учун раҳбар эътибори зарур. Иммоним комилки, раҳбар ЭЪТИБОРини сезган ҳар бир зиёли-ўқитувчи, тарбиячи бу муаммоларни бартараф қилиш учун ўз кучини аямайди. Ва шундай бўлиши керак.

Эсон ТУРДИҚУЛОВ,
«Овози тожик» газетаси Бош муҳаррири

АДОЛАТ ҲАММА НАРСАДАН УСТУН

— Давр шиддат билан ўзгаряпти. Шунингдек, кишилар онги, тафаккуридаги янгиланиш, замон билан ҳамнафасликка интилиш туйғуси сезилаяпти. Истиқлолга эришишнинг ўзи бўлмагани каби уни асраш, авайлаш, юртни тараққий эттиришнинг ҳам ўзи бўлмайди. Ўзбекистонда бугун ҳар бир миллат тинч-тотув, эмин-эркин яшаяпти. Агар шу жиҳатдан хулоса қилсак, фикр этсак, ислоҳотлар ривожи йўлида содир бўлаётган камчилик ва муаммолар бевосита барчамизга тааллуқлидир. Бундан кўз юмиб бўлмайди.

Очиғини айтиш керакки, халқни эргаштирадиган, уни истиқбол сари ундайдиган раҳбарлар маънан етук, қалбан ҳур ва тоза бўлмоғи керак. Энг аввало, эл-юртининг манфаатини ўйлаган мансабдор чин маънода юртининг пешқадам фарзанди саналади.

Президентимизнинг куни кеча Қаршида халқ депутатлари Қашқадарё вилояти кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида сўзлаган нутқларини диққат билан тинглаб, бепарволик, боқибеғамлик, ўзига бино қўйиш, манманлик нималарга олиб келиши мумкинлигини яна бир бор тасаввур этдим. Гуруҳбозлик, бир-бирининг пайини қирқиш учун ҳар қандай чиркин ишдан тап тортмай мансабини суиистеъмол қилиш билан ҳеч қачон муроса қилиб бўлмайди. Раҳбар киши учун эгаллаб турган лавозимидан фойдаланиб, бошқаларни менсимаслик аянчли ҳолдир. Президентимиз ўз нутқида шундай дедилар: «Раҳбарликнинг энг буюк мезони — адолат. Бу сўзнинг замирида бутун халқ тақдири, жамият истиқболи, мамлакатимиз келажаги мужассам бўлган. Буни чуқурроқ тушунайлик, чуқурроқ англайлик. Адолат ҳамма нарсадан устун бўлиши керак».

Қўчқор НОРҚОБИЛ,
«Халқ сўзи» газетаси катта мухбири

ОГОҲЛИККА УНДАГАН ДАЪВАТ

— Қашқадарё вилоятидаги салбий ҳодисаларнинг илдиз отишида тўғрисини айтиш керак, биз журналистларнинг ҳам ўзимизга яраша айбимиз бор. Матбуот — даврнинг кўзгуси дейишни яхши кўрамиз. Бироқ, ўша кўзгуни гоҳида ҳақиқатга қаратиш керак бўлган чоғ журъатсизлик қиламиз. Хўш, вилоятда шунчалик аҳвол танг бўлиб, муаммолар етилиб қолган экан, қайси бир нашр шу пайтгача у ердаги ҳақиқий аҳволдан халқни огоҳ этди?

Президентимиз деярли барча маърузаларида матбуотнинг жамиятимиздаги нуқсонларни аёвсиз фош этиши зарурлигини бот-бот уқтираяптилар. Бугунги ҳаётимизни ростакамига акс эттириш журналистлар учун давр талабидир. Агар шундай бўлса, мавжуд камчиликлар халқ кўз ўнгида ошкора намоён этилади. Айрим босар-тусарини билмай қолган, «ҳамёним бақувват бўлса, истаган ишимни қиламан», дегувчи тўралар ҳам бироз ҳовуридан тушарди.

Уруғбозлик, компаниячилик, фақат шон-шуҳрат, мансаб, мартаба йўлида адашган баъзи инсонлар дилига энг аввало халқ, Ватан, озодлик тушунчаларини сингдириш шу юртнинг чин фарзандиман деган ҳар қандай зиёлининг қалб даъвати бўлиши керак. Бунинг учун эса яна матбуот қўл келади. Эзгуликнинг дасти узун. У фақат оқибат уруғларини сочиши мумкин. Кишилар орасида меҳр-муҳаббат, биродарлик, яхшилик йўлида ҳамдарду ҳамфикрлик туйғуларини шакллантиришда ўзини таниган ҳар бир киши қўлни-қўлга бермоғи лозим. Бу ўринда ҳеч қачон Ватан тақдирини унутмаслик керак.

ЎзТВни кузатган бўлсангиз, юртбошимиз Қашқадарёдан қайтаётиб, изтироб билан сўзладилар. Бунда Миллатнинг, Келажакнинг, Юртнинг ташвишини кўрдик. Демак, биз қалам аҳли анча олдинда боришимиз керак. Ўзимиз уйғоқ бўлишимиз зарур. Барча хато ва камчиликларнинг олдини олишда матбуотнинг ўрни сезилсагина, жамият янада тараққий топади.

Телефонларимиз:
133-15-22, 133-52-55
133-07-48, 136-37-85

Ушбу Қонун фермер хўжаликларини ташкил этиш, уларнинг фаолияти, қайта ташкил этилиши ва тугатилишининг ҳуқуқий асосларини, ҳуқуқ ва мажбуриятларини белгилайди, бошқа юридик ва жисмоний шахслар билан муносабатларини тартибга солади.

Ўзбекистон Республикасининг ҚОНУНИ

Фермер хўжалиги тўғрисида

1-БОБ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. Фермер хўжалиги

Фермер хўжалиги ўзига узоқ муддатли ижарага берилган ер участкаларидан фойдаланган ҳолда товар қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши билан шуғулланувчи фермер хўжалиги аъзоларининг биргаликдаги фаолиятига асосланган, юридик шахс ҳуқуқларига эга мустақил хўжалик юритувчи субъектдир.

2-модда. Фермер хўжалиги тўғрисидаги қонун ҳужжатлари

Фермер хўжаликларини ташкил этиш, уларнинг фаолияти, қайта ташкил этилиши ва тугатилиши билан боғлиқ муносабатлар ушбу Қонун ҳамда бошқа қонун ҳужжатлари билан тартибга солинади.

Агар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномасида фермер хўжалиги тўғрисидаги Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатларида назарда тутилганидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

3-модда. Фермер хўжалигининг аъзолари

Фермер хўжалиги аъзолари жумласига фермер хўжалигини биргаликда юритаётган, бу хўжаликдаги иш ўзининг асосий меҳнат фаолияти жойи бўлган фермер хўжалигининг бошлиғи, унинг хотини (эри), болалари, шу жумладан фарзандликка олинган болалари, тарбияга олинган болалари, ота-оналари, бошқа қариндошлари ҳамда меҳнатга қобилиятли ёшга етган бошқа шахслар киради.

Фермер хўжалигида меҳнат шартномаси асосида ишлаётган шахслар фермер хўжалиги аъзоси ҳисобланмайди.

4-модда. Фермер хўжалигининг бошлиғи

Юридик ва жисмоний шахслар билан ўзаро муносабатларда фермер хўжалиги номидан шу хўжалик бошлиғи иш кўради.

Фермер хўжалигининг бошлиғи шу хўжаликнинг ўн саккиз ёшга тўлган, қишлоқ хўжалигида тегишли малака ва иш тажрибасига эга бўлган муомалага лаёқатли аъзоларидан биридир.

Фермер хўжалигининг бошлиғи вақтинча меҳнат қобилиятини йўқотган тақдирда ёки узоқ вақт бўлмаганида у ўз вазифаларини бажариш ваколатини шу хўжалик аъзоларидан бирига ёки ушбу модданинг иккинчи қисми талабларига жавоб берадиган ҳар қандай шахсга (шартнома асосида) беришга ҳақлидир.

5-модда. Фермер хўжалигини ташкил этиш шартлари

Фермер хўжалиги танлов асосида, аксарият ҳолларда меҳнат ресурслари ортиқчалиги сезилмаётган ерларда ва ҳудудларда ташкил этилади.

Чорвачилик маҳсулоти етиштиришга ихтисослаштирилган фермер хўжалиги камида 30 шартли бош чорва моли бўлган тақдирда ташкил этилади. Фермер хўжалигига ижарага бериладиган ер участкаларининг энг кам ўлчами бир шартли бош чорва молга ҳисоблаганда Андижон, Наманган, Самарқанд, Тошкент, Фарғона ва Хоразм вилоятларидаги суғориладиган ерларда камида 0,3 гектар, Қорақалпоғистон Республикаси ва бошқа вилоятлардаги суғориладиган ерларда камида 0,45 гектар, суғорилмайдиган (лалмикор) ерларда эса камида 2 гектарни ташкил этади.

Деҳқончилик маҳсулоти етиштиришга ихтисослаштирилган фермер хўжаликларига ижарага бериладиган ер участкаларининг энг кам ўлчами пахтачилик ва ғаллачилик учун камида 10 гектар, боғдорчилик, узумчилик, сабзавотчилик ва бошқа экинларни етиштириш учун камида 1 гектарни ташкил этади.

Ер участкалари берилганда фермер хўжалиги ўз зиммасига қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлиги (уч йил учун ўртача йиллик ҳосил ҳисобида) ернинг кадастр баҳосидан кам бўлмаслигини таъминлаш мажбуриятини олади. Бу мажбурият ер участкасини ижарага олиш шартномасида мустаҳкамлаб қўйилади.

6-модда. Фермер хўжалигини ташкил этиш тартиби

Фермер хўжалиги ихтиёрий равишда хўжалик бошлиғининг қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) бошқарувига ва туман ҳокимига ёзма мурожаати асосида ташкил этилади. Аризада сўралаётган ер участкасининг жойлашган манзили, майдони, фермер хўжалигининг таркиби кўрсатилади ҳамда товар қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини ташкил этишнинг бизнес-режаси тақдим этилади.

Қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) бошқаруви фермер хўжалигини ташкил этиш тўғрисидаги масалани умумий мажлис муҳокамасига киритади, умумий мажлис бу хусусда тегишли қарор қабул қилади. Туман ҳокими қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) умумий мажлисининг қарори асосида, ер участкалари бериш масалаларини кўриш бўйича туман комиссиясининг хулосасини инобатга олган ҳолда фермер хўжалигини ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилади.

Туман ҳокимининг фермер хўжалигини ташкил этиш тўғрисидаги қарори туманнинг молиявий, банк, солиқ ва бошқа тузилмалари учун мажбурий ҳужжатдир.

7-модда. Фермер хўжалигини давлат рўйхатига олиш

Фермер хўжалиги ҳамда ер участкасини ижарага олиш шартномаси белгиланган тартибда давлат рўйхатига олинган пайтдан эътиборан фермер хўжалиги ташкил этилган деб ҳисобланади.

Фермер хўжалиги туман ҳокимлигида давлат рўйхатига олинганидан кейин юридик шахс мақомини олади, банк муассасасида ҳисоб-китоб ва бошқа хил ҳисобварақлар очишга, номи ёзилган муҳрга эга бўлишга ҳақлидир.

Посёлка, қишлоқ ва овул фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органлари ҳар бир фермер хўжалигини Хўжалик китобига киритиб, унда фермер хўжалигининг таркиби, хўжалик бошлиғи ёки унинг вазифаларини бажарувчи шахс тўғрисидаги маълумотларни, шунингдек хўжаликка ажратилган ер участкасига оид асосий маълумотларни қайд этиб қўяди.

Фермер хўжалигини ташкил этишнинг ушбу Қонунда белгиланган тартиби бузилган ёки хўжаликнинг устави қонунга мувофиқ бўлмаган тақдирда фермер хўжалигини давлат рўйхатига олиш рад этилиши мумкин.

Давлат рўйхатига олиш рад этилганлиги ҳамда рўйхатга олиш муддатларининг бузилганлиги устидан судга шикоят қилиниши мумкин.

8-модда. Фермер хўжалигининг устави

Фермер хўжалиги устав асосида фаолият кўрсатади. Фермер хўжалигининг уставида қуйидагилар белгиланади:

фермер хўжалигининг номи;

фаолият соҳаси ва мақсади;

фермер хўжалигининг бошлиғи тўғрисидаги асосий маълумотлар;

фермер хўжалиги фаолиятини бошқариш тартиби;

ердан ва бошқа табиий ресурслардан фойдаланиш тартиби;

фермер хўжалигининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари;

фермер хўжалиги аъзоларининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари, уларнинг хўжалик ишлаб чиқариш фаолиятида иштирок этиш тартиби;

фермер хўжалигининг даромадларини (фойдаларини) тақсимлаш, зарарларини қоплаш тартиби;

фермер хўжалигининг ўз мажбуриятлари ва қарзлари юзасидан жавобгарлиги;

фермер хўжалигини қайта ташкил этиш ёки тугатиш тартиби;

фермер хўжалигининг жойлашган манзили;

фермер хўжалиги уставини ўзгартириш тартиби.

Фермер хўжалигининг уставига фермер хўжалиги фаолиятининг ўзига хос хусусиятлари билан боғлиқ, қонун ҳужжатларига зид бўлмаган бошқа қоидалар ҳам киритилиши мумкин.

2-БОБ. ФЕРМЕР ХЎЖАЛИКЛАРИГА ЕР БЕРИШ. ЕРГА ЭГАЛИК ҚИЛИШ, ЕРДАН ВА СУВДАН ФОЙДАЛАНИШ

9-модда. Фермер хўжаликларига бериладиган ерлар

Фермер хўжаликларига захира ерлар, махсус республика фонди ерлари, меҳнат ресурслари етарли бўлмаган хўжаликлардаги ва янги суғориладиган мавзелардаги ерлар берилади. Уларга зарар кўриб ишлаётган ёки кам рентабелли қишлоқ хўжалиги корхоналарининг ерлари ҳам берилиши мумкин.

Қишлоқ хўжалиги кооперативларининг (ширкат хўжаликларининг) ерлари фермер хўжаликларига кооперативлар (ширкатлар) аъзолари умумий мажлисининг қарори асосида туман ҳокими томонидан қабул қилинадиган қарорга биноан берилиши мумкин.

Илмий-тадқиқот муассасалари, олий ўқув юртлари, академик лицейлар, касб-ҳунар коллежлари ва умум таълим мактабларининг ерлари, шунингдек сув фонди ерлари фермер хўжаликларига берилиши мумкин эмас.

10-модда. Фермер хўжаликларига ер бериш тартиби

Фуқароларга фермер хўжалиги юритиш учун ер участкалари эллик йилгача бўлган, лекин ўн йилдан кам бўлмаган муддатга ижарага берилади.

Ер участкасини узоқ муддатли ижарага олиш шартномаси қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) бошқаруви ва фермер хўжалиги бошлиғи томонидан имзоланади.

Ер участкасидан оқилона ва самарали фойдаланаётган фермер хўжалигига қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) бошқаруви томонидан умумий мажлиснинг қарори асосида қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштириш ва уни қайта ишлаш, ем ишлаб чиқаришни ташкил этиш, шунингдек яйлов яратиш учун қисқа муддатли ижарага қўшимча равишда ер участкалари берилиши мумкин.

Ер участкасини олишда мазкур жойда яшовчи шахслар устун ҳуқуқдан фойдаланадилар.

Қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) бошқарувининг ва туман ҳокимининг ер участкаси беришни рад этиш тўғрисидаги қарори устидан судга ёки бўйсунув тартибида юқори органга, мансабдор шахсга шикоят қилиш мумкин.

Фермер хўжалиги юритиш учун ер участкалари олган ва қишлоқ аҳоли пунктида турар жойи бўлган шахсларнинг уй-жойидаги томорқа чек ерлари сақланиб қолади.

Фермер хўжалигига ажратилган ернинг чегаралари натурада (жойнинг ўзида) ер тузиш хизмати органлари томонидан маҳаллий бюджет маблағлари ҳисобидан расмийлаштирилади.

Фермер хўжаликларига ер бериш тартиби Ўзбекистон Республикасининг Ер кодекси, ушбу Қонун ва бошқа қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

11-модда. Қишлоқ хўжалиги кооперативлари (ширкат хўжаликлари) аъзоларининг фермер хўжалигини ташкил этиш хусусиятлари

Қишлоқ хўжалиги кооперативларининг (ширкат хўжаликларининг) таркибидан чиқиш ва мустақил фермер хўжалиги юритиш истагида бўлган аъзолари кооператив (ширкат) уставига биноан ўзларига тегишли мулкий пай қийматини ҳамда даромаддан (фойдадан) миқдори кооператив (ширкат) аъзосининг меҳнат иштирокини инобатга олган ҳолда аниқланадиган улушни олишга ҳақлидир. Мазкур шахслар фермер хўжалиги юритиш учун қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) умумий мажлисининг қарорига биноан шу кооператив (ширкат) ерлари таркибидан ушбу Қонуннинг 10-моддасида белгиланган тартибда узоқ муддатли ижарага ер участкаси олиш ҳуқуқига эга. Бунда ер участкасини узоқ муддатли ижарага ажратиш қишлоқ хўжалиги кооперативини (ширкат хўжалигини) унинг фаолият кўрсатиши учун зарур ер ресурслари ва асосий ишлаб чиқариш фондларидан маҳрум этиб қўймаслиги лозим.

Қишлоқ хўжалиги кооперативининг (ширкат хўжалигининг) собиқ аъзоси томонидан ташкил этилган фермер хўжалигини рўйхатдан ўтказиш ушбу Қонуннинг 7-моддасида белгилаб қўйилган тартибда амалга оширилади.

12-модда. Ердан фойдаланиш

Фермер хўжалигининг ер участкасига эгалик қилиш ва ундан фойдаланиш соҳасидаги ҳуқуқ ва мажбуриятлари қонун ҳужжатларида белгиланади.

Фермер хўжалигига берилган ер участкаларидан қатъий белгиланган мақсадда фойдаланилади, улар хусусийлаштирилиши, олди-сотди, гаров, ҳадя, айирбошлаш объекти бўлиши, шунингдек иккиламчи ижарага берилиши мумкин эмас.

Фермер хўжалиги кредитлар олиш учун ўз мол-мулкини, шунингдек ер участкасини ижарага олиш ҳуқуқини гаровга қўйишга ҳақли.

Фермер хўжалигига берилган ер участкаси бўлиниши мумкин эмас.

Ер участкасининг ўлчами ва чегаралари фақат фермер хўжалиги бошлиғининг розилиги билан ўзгартирилиши мумкин.

Фермер хўжалиги бошлиғи вафот этган тақдирда ер участкасини ижарага олиш ҳуқуқи шу хўжалик аъзоларининг ўзаро келишуви асосида, фермер хўжалиги фаолиятини давом эттириш истагида бўлган хўжалик аъзоларидан бирига мерос бўйича ўтади. Фермер хўжалиги бошлиғи меҳнат қобилиятини тўла йўқотган тақдирда, ер участкасини ижарага олиш ҳуқуқи хўжалик аъзоларининг розилиги билан улардан бирига қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ва шартларда топширилади.

Фермер хўжалиги тугатилган тақдирда, уни юритиш учун берилган ер участкасини ижарага олиш шартномаси қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда бекор қилиниши лозим.

13-модда. Ер участкасидан фойдаланганлик учун тўланадиган ҳақ

Фермер хўжалигига берилган ер участкасидан фойдаланганлик учун ҳақ туман бюджетига киритиладиган ҳар йилги ижара ҳақи тариқасида ер участкасининг сифатига, жойлашган манзилига ва сув билан таъминланганлик даражасига қараб, унинг кадастр баҳосини инобатга олган ҳолда белгиланадиган ер солиғи ставкаси миқдорида ундирилади.

Давлат рўйхатига олинган пайтдан эътиборан дастлабки икки йил мобайнида фермер хўжалиги ер участкасидан фойдаланганлик учун ҳақ тўлашдан озод этилади.

14-модда. Сувдан фойдаланиш

Фермер хўжаликлари учун сувдан фойдаланиш лимитлари ваколатли органлар томонидан белгиланади.

Фермер хўжалигига бериладиган сувнинг сарфини ҳисобга олиш ҳамда сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ тўлаш тартиби, шунингдек мазкур солиқ бўйича имтиёзлар қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

3-БОБ. ФЕРМЕР ХЎЖАЛИГИНИНГ ҲАМДА УНИНГ АЪЗОЛАРИНИНГ ҲУҚУҚ ВА МАЖБУРИЯТЛАРИ

15-модда. Фермер хўжалигининг ҳуқуқлари

Фермер хўжалиги юридик шахснинг барча ҳуқуқларига эга бўлади. Фермер хўжалиги тадбиркорлик шаклларидан бири бўлиб, ташкил этилишидан кўзланган мақсадларга эришиш учун шу мақсадларга монанд тадбиркорлик фаолиятини амалга оширишга ҳақлидир.

Фермер хўжалиги бошқа шаклларда хўжалик юритувчи корхоналар билан тенг ҳуқуқларга эга.

Фермер хўжалиги тадбиркорлик фаолияти субъекти тариқасида қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда қуйидаги ҳуқуқларга эга:

фермер хўжалигининг ишлаб чиқариш фаолиятини ўзига берилган ер участкасида уставда назарда тутилган доирада мустақил ташкил этиш;

етиштирилаётган маҳсулотга мустақил равишда нарх белгилаш;

ўзи етиштирган маҳсулотни, шу жумладан бу маҳсулотни истеъмолчиларга ўз хоҳиши бўйича реализация қилиш ҳуқуқини тасарруф этиш;

харид этиладиган маҳсулотга олдиндан ҳақ тўланадиган фьючерс битимлари тузиш;

тадбиркорликдан қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда солиқ солинадиган, чекланмаган миқдорда даромад (фойда) олиш;

қишлоқ хўжалиги маҳсулоти етиштирувчиларга сотиш учун ва эркин савдога мўлжалланган акцияларни сотиб олиш;

кредитлар олиш, бошқа юридик ва жисмоний шахсларнинг мол-мулки ва пул маблағларини ихтиёрийлик асосида ва шартнома шартларида, шу жумладан фермер хўжаликларини кредитни узишнинг зарур гаров, суғурта ҳамда бошқа кафолатларини таъминлаган ҳолда имтиёзли кредитлашга жалб этиш;

ижарага берувчининг рухсати билан ёки қонунда ёхуд ижара шартномасида назарда тутилган ҳолларда ер участкасини ижарага бериш ҳуқуқини кредит олиш учун гаровга қўйиш;

ўрта ва кичик корхоналар учун берилган имтиёзларнинг барча турларидан фойдаланиш;

ходимларни ишга ёллаш ва улар билан тузилган меҳнат шартномаларини бекор қилиш.

Қонун ҳужжатларида фермер хўжалигининг бошқа ҳуқуқлари ҳам назарда тутилиши мумкин.

16-модда. Фермер хўжалигининг мажбуриятлари

Фермер хўжалиги қуйидагиларни бажариши шарт:

ер участкасидан қатъий белгиланган мақсадда фойдаланиш;

табиий объект бўлмиш ерга зарар етказмаслик;

ер участкасини асраш, унинг унумдорлигини сақлаш ва ошириш юзасидан сарф-харажатлар қилиш;

ер участкасини, агар ижарага олиш шартномасида бошқа муддат белгиланган бўлмаса, бир йил ичида ўзлаштириш;

агротехника талабларига, белгиланган режим, сақлаш вазифаси ва сервитутларга риоя этиш;

фермер хўжалигининг мажбуриятлари ва қарзлари юзасидан тўла жавобгар бўлиш;

фермер хўжалигининг барча аъзолари ҳамда меҳнат шартномаси асосида ишлаётган шахслар учун қонун ҳужжатларига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Ижтимоий таъминот вазирлиги ҳузуридаги Пенсия жамғармасига ва Аҳолини иш билан таъминлашга кўмаклашувчи давлат жамғармасига мажбурий бадаллар тўлаш;

фермер хўжалигининг аъзолари ва меҳнат шартномаси асосида ишлаётган шахсларнинг меҳнат фаолияти ҳисобини юритиш;

хўжалик аъзолари ва меҳнат шартномаси асосида ишлаётган шахслар учун хавфсиз меҳнат шароитини таъминлаш;

маданий-маърифий тадбирларга, ободонлаштириш ишларига шартнома асосида маблағлар ажратиш.

Қонун ҳужжатларида фермер хўжалигининг бошқа мажбуриятлари ҳам назарда тутилиши мумкин.

17-модда. Фермер хўжалиги бошлиғининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

Фермер хўжалиги бошлиғи фермер хўжалигининг ушбу Қонун 15 ва 16-моддаларида назарда тутилган ҳуқуқ ва мажбуриятларидан келиб чиқадиган ҳуқуқ ва мажбуриятларга эга ҳамда фермер хўжалиги фаолиятига раҳбарликни унинг уставида назарда тутилган ваколатлар доирасида амалга оширади.

18-модда. Фермер хўжалиги аъзоларининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

Фермер хўжалигининг аъзолари:

хўжалик аъзолари ўртасидаги шартнома шартларига боғлиқ тарзда биргаликда ёки якка тартибда фойдаланиладиган даромаддан (фойдадан) ўз улушини олиш;

қонун ҳужжатларига мувофиқ давлат ижтимоий суғуртасидан ўтказилиш ва ижтимоий таъминланиш ҳуқуқига эга.

Фермер хўжалигининг аъзолари:

фермер хўжалигининг ишлаб чиқариш фаолиятида шахсий меҳнати билан иштирок этиши;

белгиланган меҳнат тартибига бўйсуниши шарт.

Қонун ҳужжатларида фермер хўжалиги аъзоларининг бошқа ҳуқуқ ва мажбуриятлари ҳам назарда тутилиши мумкин.

4-БОБ. ФЕРМЕР ХЎЖАЛИГИНИНГ МОЛ-МУЛКИ

19-модда. Фермер хўжалигининг мулки

Фермер хўжалиги:

ўзига қарашли уй-жойлар, хўжалик иморатлари, қишлоқ хўжалик экинзорлари ва кўчатзорлари, дов-дарахтлар, маҳсулдор чорва моллар, паррандалар, қишлоқ хўжалик техникаси, асбоб-ускуна ва ашё-анжомлари, транспорт воситалари, пул маблағлари, интеллектуал мулк объектлари, шунингдек бошқа мол-мулкларга;

ишлаб чиқариш фаолияти натижасида етиштирилган маҳсулотга;

олинган даромадларга (фойдаларга);

қонунда тақиқланмаган асосларда эга бўлинган бошқа мол-мулкка мулкдордир.

Қуйидагилар:

фермер хўжалиги аъзоларининг пул ва моддий маблағлари;

товарлар, ишлар, хизматлар реализациясидан, шунингдек фаолиятнинг бошқа турларидан олинган даромадлар (фойдалар);

қимматли қоғозлардан олинган даромадлар;

кредитлар;

юридик ва жисмоний шахсларнинг беғараз хайрия ва бошқа бадаллари, эҳсонлари;

қонунларда тақиқланмаган бошқа манбалар фермер хўжалигининг пул жамғармаларини ҳосил этиш манбалари бўлиши мумкин.

20-модда. Фермер хўжалигининг мол-мулкига бўлган мулк ҳуқуқи

Фермер хўжалигининг ўзига қарашли мол-мулкка бўлган мулк ҳуқуқи давлат ҳимоясидадир.

Фермер хўжалигининг мол-мулки, агар унинг аъзолари ўртасидаги келишувга биноан умумий улушли мулк ташкил этиш назарда тутилган бўлмаса, унинг аъзоларига умумий биргаликдаги мулк асосида қарашли бўлади.

Фермер хўжалигининг мол-мулкига эгалик қилиш, ундан фойдаланиш ва уни тасарруф этиш хўжалик аъзолари томонидан ўзаро келишув асосида амалга оширилади.

Фермер хўжалиги таркибидан бошқа фермер хўжалиги ташкил этиш мақсадида чиқаётган аъзоларгина фермер хўжалиги таркибидан чиққанда мол-мулкдаги улушни натурада ёки тенг қийматда олиш ҳуқуқига эга.

Фермер хўжалиги қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда мол-мулкни ҳосил қилиш, кўпайтириш, олиш, ижарага ёки вақтинча фойдаланишга олиш ҳуқуқига эга.

21-модда. Фермер хўжалигининг маблағлари ва ҳисоб-китоблари

Фермер хўжалиги пул муомаласини юритиш ҳамда пул маблағларини сақлаб туриш ва бу маблағларни эркин тасарруф этиш учун банк муассасасида ҳисобварақлар очиш ҳуқуқига эга. Фермер хўжалигининг ҳисоб-китоб ҳисобварағидан маблағларни фақат унинг розилиги ёки суднинг қарори билан ҳисобдан чиқариш мумкин.

22-модда. Фермер хўжалигининг мол-мулкини мерос қилиб қолдириш

Фермер хўжалигининг мол-мулки фуқаролик қонун ҳужжатларига мувофиқ мерос қилиб қолдирилади. Хўжаликда фаолиятни давом эттираётган меросхўрлар мерос ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳнома берилганлик учун давлат божи тўлашдан озод этиладилар.

5-БОБ. ФЕРМЕР ХЎЖАЛИГИ ФАОЛИЯТИНИНГ АСОСЛАРИ

23-модда. Фермер хўжалигининг ишлаб чиқариш фаолияти

Фермер хўжалиги қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) умумий мажлисининг қарори билан белгиланган ихтисослашувга мувофиқ ўз фаолияти йўналишларини, ишлаб чиқариш тузилмаси ва ҳажмларини мустақил равишда белгилайди. Фермер хўжалиги қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг қонунларда тақиқланмаган ҳар қандай тури ҳамда қишлоқ хўжалиги маҳсулотини қайта ишлаш ва реализация қилиш билан шуғулланишга ҳақли.

Фермер хўжалиги ўзи етиштираётган маҳсулот сифатига оид амалдаги норматив ва стандартларга, экологияга, санитарияга оид ҳамда қонун ҳужжатларида белгилаб қўйилган бошқа талаблар ва қоидаларга риоя этиши шарт.

Фермер хўжаликларининг хўжалик фаолиятига давлат органлари ва ташкилотларининг ҳамда бошқа органлар ва ташкилотларнинг, улар мансабдор шахсларининг аралашувига йўл қўйилмайди, қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳоллар бундан мустасно.

Давлат органлари ва ташкилотларининг ҳамда бошқа органлар ва ташкилотларнинг, улар мансабдор шахсларининг ва фуқароларнинг ғайриқонуний хатти-ҳаракатлари (қарорлари) натижасида, шунингдек бундай органлар, ташкилотларнинг, улар мансабдор шахсларининг фермер хўжалигига нисбатан қонун ҳужжатларида назарда тутилган мажбуриятларни лозим даражада бажармасликлари оқибатида фермер хўжалигига етказилган зарарлар, шу жумладан бой берилган фойда қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда қопланади.

Фермер хўжалиги ташқи иқтисодий фаолиятни бошқа шаклларда хўжалик юритувчи корхоналар билан тенг шароитда амалга оширади.

24-модда. Фермер хўжалигидаги меҳнат

Фермер хўжалигининг фаолияти кўпроқ хўжалик аъзоларининг шахсий меҳнатига асосланади. Фермер хўжалигидаги ишларни бажаришга бошқа шахслар меҳнат шартномаси асосида жалб этилиши мумкин.

Фермер хўжалигида меҳнат шартномасини тузиш тартиби қонун ҳужжатлари билан тартибга солинади.

Фермер хўжалигидаги иш тартибини хўжалик бошлиғи қонун ҳужжатларига мувофиқ белгилайди. Фермер хўжалиги бошлиғи хўжалик аъзоларининг ва хўжаликда меҳнат шартномаси асосида ишлаётган шахсларнинг меҳнат фаолияти ҳисобини юритади.

Фермер хўжалигида меҳнат шартномаси асосида ишлаётган шахсларнинг меҳнатига ҳақ тўлаш қонун ҳужжатларида белгиланган энг кам иш ҳақидан оз бўлмаган миқдорда, тарафларнинг келишувига биноан пул тарзида ҳам, натура тариқасида ҳам амалга оширилади.

Меҳнат шартномаси асосида фермер хўжалигида ишлаётган шахс хўжалик мол-мулкига фермер хўжалиги бошлиғининг розилиги билан пул ёки бошқа хил улушни киритишга ҳамда қўшган улушига мутаносиб равишда хўжалик даромади (фойдаси) тақсимотида қатнашишга ҳақлидир.

Фермер хўжалигининг аъзолари, шунингдек хўжаликда меҳнат шартномаси асосида ишлаётган шахслар қонун ҳужжатларига мувофиқ давлат ижтимоий суғуртасидан ўтказилиши лозим.

Фермер хўжалигида ишланган вақт давлат ижтимоий суғуртаси бўйича бадаллар тўланганлигини тасдиқловчи ҳужжатлар асосида меҳнат стажига қўшилади.

Фермер хўжалигининг аъзолари ҳамда хўжаликда меҳнат шартномаси асосида ишлаётган шахсларга ижтимоий суғурта бўйича давлат нафақалари ва пенсиялар тайинлаш ҳамда тўлаш қонун ҳужжатлари билан белгиланган тартибда ва шартларда амалга оширилади.

25-модда. Маҳсулотни фермер хўжалиги томонидан реализация қилиш тартиби

Фермер хўжалиги ўзи етиштираётган маҳсулотни реализация қилиш, шу жумладан давлат хариди тартибида реализация қилиш учун юридик ва жисмоний шахслар билан ихтиёрийлик асосида хўжалик шартномалари тузиш ҳуқуқига эга. Тарафлар шартнома мажбуриятлари бузилган тақдирда, қонун ҳужжатларида ёки шартномада белгиланган тартибда жавобгар бўладилар.

Фермер хўжалиги ўзи етиштираётган маҳсулотга бозордаги талаб ва таклиф нисбатидан келиб чиқиб мустақил равишда нарх белгилайди.

Фермер хўжалиги етиштираётган маҳсулотни экспортга етказиб бериш, шунингдек чет эллик шериклар билан ҳисоб-китоб қилиш қонун ҳужжатлари билан белгиланган тартибда амалга оширилади.

26-модда. Фермер хўжаликларининг биргаликдаги фаолияти

Фермер хўжаликлари ихтиёрийлик асосида, шу жумладан улушли (пай) асосда маҳсулот етиштириш, харид қилиш, уни қайта ишлаш ва сотиш, моддий-техника таъминоти, қурилиш, техникавий, сув хўжалиги, ветеринария, агрокимё, маслаҳат бериш йўсинидаги ва бошқа хил хизмат кўрсатиш бўйича кооперативларга (ширкатларга), жамиятларга, иттифоқларга, уюшмаларга ва бошқа бирлашмаларга бирлашиш, кириш ҳуқуқига эга.

27-модда. Фермер хўжалигини кредитлаш ва суғурталаш

Фермер хўжалигини ишлаб чиқариш аҳамиятига молик объектлар қурилиши, асосий ишлаб чиқариш воситаларини харид этиш учун узоқ муддатли кредитлаш ва жорий ишлаб чиқариш фаолияти учун қисқа муддатли кредитлаш кредит шартномаси асосида амалга оширилади.

Фермер хўжаликлари банк муассасалари томонидан уларга хизмат кўрсатиш учун ташкил этиладиган махсус кредит фондидан имтиёзли шартларда фойдаланадилар.

Фермер хўжалиги ўзига қарашли ва ижарага олинган ишлаб чиқариш воситаларининг, қишлоқ хўжалиги экинзорларининг (кўчатзорларининг), кўп йиллик дов-дарахтларнинг, етиштирилган маҳсулотнинг, хом ашёнинг, материалларнинг йўқотилиши (нобуд бўлиши), кам чиқиши ёки шикастланиши хавфини, тадбиркорлик хавфини, шунингдек шартномаларни бузганлик учун ўзининг жавобгарлик хавфини ихтиёрийлик асосида суғурта қилдиради ҳамда қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ва шартларда суғурта товони олади.

28-модда. Фермер хўжалигига солиқ солиш

Фермер хўжалиги қонун ҳужжатларига мувофиқ бюджетга солиқлар, йиғимлар ҳамда бошқа тўловлар тўлайди.

Фермер хўжалиги аъзоларининг ва хўжаликда шартнома асосида ишлаётган шахсларнинг шахсий даромадлари даромадлар тўғрисидаги декларацияларда акс эттирилади.

29-модда. Фермер хўжаликларини давлат йўли билан ва бошқа тарзда қўллаб-қувватлаш ҳамда уларнинг фаолиятини мувофиқлаштириш

Давлат қишлоқ хўжалиги маҳсулоти етиштириш ва уни реализация қилиш билан шуғулланувчи фермер хўжаликларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларига риоя этилишини кафолатлайди.

Давлат органлари фермер хўжалигини ривожлантириш ва мустаҳкамлашга кўмаклашишлари лозим.

Республика ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари, посёлка, қишлоқ ва овул фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органлари, қишлоқ хўжалик кооперативлари (ширкат хўжаликлари) қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда:

ишлаб чиқариш ва ижтимоий-маиший аҳамиятга молик объектлари бўлмаган ҳудудда фермер хўжаликлари ташкил этилганида уни бирламчи ободонлаштиришни (йўллар, электр узатиш ва алоқа линиялари қуришни, сув билан таъминлашни, газлаштиришни, телефонлаштиришни, радиолаштиришни, ер тузишни, ерларни мелиорациялашни) амалга оширадилар;

фермер хўжаликларига ишлаб чиқариш объектлари ва турар жойларни барпо этишда ёрдам кўрсатадилар;

фермер хўжалиги учун керакли мол-мулк ва ишлаб чиқариш воситаларини биржаларда, ярмаркаларда, бозорларда юридик ва жисмоний шахслардан олишда кўмаклашадилар;

навли уруғлик ва қишлоқ хўжалик экинларининг кўчат материалларини, органик ва минерал ўғитларни, қишлоқ хўжалик экинларини зараркунандалар ва касалликлардан ҳимоя қилиш воситаларини етказиб бериш юзасидан давлат агротехника хизмати кўрсатиш тизими орқали техникавий хизмат кўрсатадилар;

қишлоқ хўжалиги техникаси, асбоб-ускуналари ва ашё-анжомларини лизинг асосида олишда кўмаклашадилар;

чорва моллар ва паррандалар боқиш учун шартнома асосида аралаш озуқа ажратиш, ёш чорва моллар ва паррандалар, зотдор қорамоллар олишда кўмаклашадилар;

фермер хўжаликларининг чорва молларига зооветеринария хизмати кўрсатиш учун зарур шароитлар яратиб берадилар;

фермер хўжаликларида етиштирилган қишлоқ хўжалик маҳсулотини тайёрлаш ва реализация қилишда кўмаклашадилар;

консалтинг ва ахборот хизматлари кўрсатадилар.

Фермер хўжаликларига кичик хусусий тадбиркорликни ривожлантириш учун қонун ҳужжатларида назарда тутилган қўллаб-қувватлашнинг бошқа шакллари ҳам татбиқ этилади.

Фермер хўжаликлари фаолиятини мувофиқлаштириб бориш ҳамда уларнинг ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилиш Ўзбекистон Деҳқон ва фермер хўжаликлари уюшмаси ҳамда Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси ҳамда уларнинг жойлардаги ҳудудий органлари томонидан амалга оширилади.

Қишлоқ хўжалиги кооперативлари (ширкат хўжаликлари) ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фермер хўжалигига берилган ерлардан фойдаланиш устидан назоратни амалга оширадилар ҳамда ердан самарали ва оқилона фойдаланилишини таъминлаш юзасидан зарур чоралар кўрадилар.

30-модда. Фермер хўжалиги фаолиятининг натижаларини ҳисобга олиш

Фермер хўжалиги ўз фаолиятининг натижаларини ҳисобга олиб боради ҳамда маҳаллий статистика ва солиқ органларига белгиланган тартибда ҳисобот тақдим этади.

6-БОБ. ФЕРМЕР ХЎЖАЛИГИНИ ҚАЙТА ТАШКИЛ ЭТИШ ВА ТУГАТИШ

31-модда. Фермер хўжалигини қайта ташкил этиш

Фермер хўжалигини қайта ташкил этиш (қўшиб юбориш, қўшиб олиш, бўлиш, ажратиб чиқариш, ўзгартириш) қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилади.

32-модда. Фермер хўжалигини тугатиш асослари

Фермер хўжалиги қуйидаги ҳолларда тугатилади:

хўжалик фаолиятини давом эттириш истагида бўлган биронта ҳам хўжалик аъзоси ёки меросхўр қолмаган бўлса;

ер участкасини ижарага олиш ҳуқуқидан ихтиёрий воз кечилганда;

ер участкасининг ижарага берилган муддати тугаганда ва ердан фойдаланиш ҳуқуқини тиклашнинг имконияти бўлмаганда;

ердан белгиланган мақсадда ва оқилона фойдаланилмаганда, олинган ҳосилдорлик норматив кадастр баҳосидан муттасил (уч йил мобайнида) паст бўлганда;

ерларнинг экологик ҳолати ёмонлашганда;

ер участкаси белгиланган тартибда олиб қўйилганда;

фермер хўжалиги банкрот деб эълон қилинганда;

ижара ҳақи белгиланган муддатларда муттасил тўланмай келинганда;

фермер хўжалиги ер олган пайтдан эътиборан бир йил мобайнида хўжалик ишлаб чиқариш фаолиятига киришмаган бўлса;

фермер хўжаликлари фаолиятини тартибга солувчи қонун ҳужжатлари бир неча марта ёки бир марта, лекин қўпол равишда бузилганда;

шартнома шартлари бузилганлиги муносабати билан ерни ижарага олиш шартномаси бекор қилинганда.

33-модда. Фермер хўжалигини тугатиш тартиби

Фермер хўжалиги:

фермер хўжалиги аъзоларининг қарорига биноан;

қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳолларда суднинг қарорига биноан тугатилади.

Фермер хўжалигини тугатиш қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилади.

Фермер хўжалиги тугатилганда унинг аъзолари ўз мулкидаги мол-мулкка бўлган ҳуқуқни ҳамда томорқа ер участкасига бўлган ҳуқуқни сақлаб қоладилар.

7-БОБ. ЯКУНЛОВЧИ ҚОИДАЛАР

34-модда. Низоларни ҳал этиш

Фермер хўжаликларини ташкил этиш, уларнинг фаолияти, қайта ташкил этилиши ва тугатилиши билан боғлиқ низолар қонун ҳужжатларига мувофиқ ҳал этилади.

35-модда. Мажбуриятлар бўйича жавобгарлик

Фермер хўжалиги ўз мажбуриятлари бўйича қонунларга мувофиқ ундирув қаратилиши мумкин бўлган мол-мулки билан жавоб беради.

Давлат фермер хўжалигининг мажбуриятлари бўйича, фермер хўжалиги эса давлат мажбуриятлари бўйича жавоб бермайди.

36-модда. Фермер хўжалиги тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Фермер хўжалиги тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганликда айбдор бўлган шахслар белгиланган тартибда жавобгар бўладилар.

Фермер хўжалиги қонун ҳужжатларига мувофиқ хўжалик аъзоларининг ва унда меҳнат шартномаси асосида ишлаётган шахсларнинг ҳаёти ва соғлиғига улар меҳнат мажбуриятларини бажариш чоғида етказилган зарар учун жавобгар бўлади.

Фермер хўжалигининг ва унинг аъзоларининг, шунингдек хўжаликда меҳнат шартномаси асосида ишлаётган шахсларнинг ердан белгиланган мақсадда ва самарали фойдаланмаганлик учун жавобгарлиги қонун ҳужжатларида белгиланади.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1998 йил 30 апрель.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ҚАРОРИ

«Фермер хўжалиги тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунини амалга киритиш тартиби ҳақида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. Ўзбекистон Республикасининг «Фермер хўжалиги тўғрисида»ги Қонуни 1998 йил 1 июлдан амалга киритилсин. Мазкур Қонуннинг амалга киритилиши Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1998 йил 18 мартдаги Фармони билан тасдиқланган «1998-2000 йиллардаги даврда қишлоқ хўжалигидаги иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш дастури»да назарда тутилган муддатлар ва тадбирларга мувофиқ равишда таъминлансин.

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси:

ҳукумат қарорларини «Фермер хўжалиги тўғрисида»ги Қонунга мувофиқ ҳолга келтирсин;

амалдаги деҳқон хўжаликларини фермер хўжаликларига айлантириш тартибини тасдиқласин;

вазирликлар ва идоралар мазкур Қонунга зид бўлган ўз норматив ҳужжатларини қайта кўриб чиқишлари ва бекор қилишларини таъминласин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси

Э. ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри,
1998 йил 30 апрель.

Ўзбекистон Республикасининг ҚОНУНИ

Деҳқон хўжалиги тўғрисида

Ушбу Қонун деҳқон хўжаликларини ташкил этиш, уларнинг фаолияти ва тугатилишининг ҳуқуқий асосларини, ҳуқуқ ва мажбуриятларини белгилайди, бошқа юридик ва жисмоний шахслар билан муносабатларини тартибга солади.

1-БОБ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. Деҳқон хўжалиги

Деҳқон хўжалиги оилавий майда товар хўжалиги бўлиб, оила аъзоларининг шахсий меҳнати асосида, мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш учун оила бошлиғига берилган томорқа ер участкасида қишлоқ хўжалиги маҳсулоти етиштиради ва реализация қилади.

Деҳқон хўжалигидаги фаолият тадбиркорлик фаолияти жумласига киради ҳамда деҳқон хўжалиги аъзоларининг истагига кўра юридик шахс ташкил этган ҳолда ва юридик шахс ташкил этмасдан амалга оширилиши мумкин.

Деҳқон хўжалиги ўз фаолиятида ёлланма меҳнатдан доимий асосда фойдаланиши мумкин эмас.

2-модда. Деҳқон хўжалиги тўғрисидаги қонун ҳужжатлари

Деҳқон хўжаликларини ташкил этиш, уларнинг фаолияти ва тугатилиши билан боғлиқ муносабатлар ушбу Қонун ҳамда бошқа қонун ҳужжатлари билан тартибга солинади.

3-модда. Деҳқон хўжалиги аъзолари

Деҳқон хўжалиги аъзолари жумласига биргаликда яшаётган ва деҳқон хўжалигини биргаликда юритаётган оила бошлиғи, унинг хотини (эри), болалари, шу жумладан фарзандликка олинган болалари, тарбияга олган болалари, ота-оналари, меҳнатга қобилиятли ёшга етган бошқа қариндошлари киради.

4-модда. Деҳқон хўжалиги бошлиғи

Юридик ва жисмоний шахслар билан ўзаро муносабатларда деҳқон хўжалиги номидан шу хўжалик бошлиғи иш кўради.

Деҳқон хўжалиги бошлиғи қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ер участкасига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқи берилган оила бошлиғи ёки оиланинг муомалага лаёқатли аъзоларидан биридир.

Деҳқон хўжалигининг бошлиғи вақтинча меҳнат қобилиятини йўқотган тақдирда ёки узоқ вақт бўлмаганда у ўз мажбуриятларини бажариш ваколатини шу хўжалик аъзоларидан бирига, деҳқон хўжалигининг аъзоси бир кишидан иборат бўлганда эса, шартнома асосида - ушбу модданинг иккинчи қисми талабларига жавоб берадиган ҳар қандай шахсга беришга ҳақлидир.

5-модда. Деҳқон хўжалигини ташкил этиш тартиби

Деҳқон хўжалиги ихтиёрийлик асосида, хўжалик бошлиғининг қишлоқ хўжалиги коооперативи (ширкат хўжалиги) бошқарувига ёхуд бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг иш берувчисига (маъмуриятига) ҳамда туман ҳокимига ёзма мурожаатига асосан ташкил этилади. Аризада сўралаётган ер участкасининг жойлашган манзили, майдони, деҳқон хўжалигининг таркиби ҳамда қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини ташкил этиш учун ер участкасидан белгиланган мақсадда фойдаланишнинг йўналишлари кўрсатилади.

Қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) бошқаруви деҳқон хўжалигини ташкил этиш тўғрисидаги масалани умумий мажлис муҳокамасига киритади, мажлис бу хусусда тегишли қарор қабул қилади. Бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари, муассасалари ва ташкилотларида деҳқон хўжалигини ташкил этиш тўғрисидаги қарор шу корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг юқори бошқарув органи, иш берувчиси (маъмурияти) томонидан қабул қилинади.

Қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) умумий мажлисининг ёки бошқа қишлоқ хўжалик корхонаси, муассасаси ва ташкилоти юқори бошқарув органининг, иш берувчисининг (маъмуриятининг) қарори асосида ер участкалари бериш масалаларини кўриш бўйича туман комиссиясининг хулосасини инобатга олган ҳолда туман ҳокими деҳқон хўжалигини ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилади.

Туман ҳокимининг деҳқон хўжалигини ташкил этиш тўғрисидаги қарори туманнинг молиявий, банк, солиқ ва бошқа тузилмалари учун мажбурий ҳужжатдир.

Деҳқон хўжалиги белгиланган тартибда давлат рўйхатига олинган пайтдан эътиборан ташкил этилган деб ҳисобланади.

6-модда. Деҳқон хўжалигини давлат рўйхатига олиш

Деҳқон хўжалигининг бошлиғини давлат рўйхатига олиш деҳқон хўжалиги бошлиғининг доимий яшаш жойидаги туман ҳокимлиги томонидан, қонун ҳужжатларида назарда тутилган зарур ҳужжатлар билан биргаликда ариза берилган пайтдан эътиборан уч кун ичида амалга оширилади. Деҳқон хўжалиги бошлиғига Ер участкасига умрбод эгалик қилиш ҳуқуқини берувчи давлат ҳужжати ҳамда давлат рўйхатидан ўтказилганлик тўғрисидаги белгиланган намунадаги гувоҳнома берилади.

Агар давлат рўйхатига олиш белгиланган муддатда амалга оширилмаган ёки деҳқон хўжалиги бошлиғи асоссиз деб ҳисоблайдиган сабабларга кўра рад этилган бўлса, хўжалик бошлиғи судга мурожаат қилиши мумкин.

Посёлка, қишлоқ ва овул фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органлари ҳар бир деҳқон хўжалигини Хўжалик китобига киритиб, унда деҳқон хўжалигининг таркиби, хўжалик бошлиғи ёхуд унинг вазифасини бажарувчи шахс, шунингдек хўжаликнинг ташкилий-ҳуқуқий шакли (юридик шахс ташкил этган ҳолда ёки юридик шахс ташкил этмасдан) тўғрисидаги маълумотларни қайд этиб қўяди.

Деҳқон хўжаликлари давлат рўйхатидан ўтказилганлик йиғимини тўлашдан озод қилинади.

2-БОБ. ДЕҲҚОН ХЎЖАЛИКЛАРИГА ЕР БЕРИШ. ЕРГА ЭГАЛИК ҚИЛИШ, ЕРДАН ВА СУВДАН ФОЙДАЛАНИШ

7-модда. Томорқа ер участкаси

Томорқа ер участкаси - қишлоқ хўжалик маҳсулотини эркин савдо ҳамда оила эҳтиёжлари учун етиштириш, шунингдек якка тартибдаги уй-жой қурилиши ҳамда уй-жойни ободонлаштириш мақсадида оила аъзоларидан бирига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилишга қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ва ўлчамларда ажратиб бериладиган ер участкасидир.

Томорқа ер участкасига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқи Ер участкасига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқини берувчи давлат ҳужжати билан гувоҳлантирилади.

8-модда. Деҳқон хўжаликларига ер бериш тартиби

Қишлоқ хўжалиги кооперативлари (ширкат хўжаликлари) аъзоларининг, бошқа қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг оилаларига, шунингдек қишлоқ жойларда яшовчи ўқитувчилар, шифокорлар ва бошқа мутахассисларнинг оилаларига деҳқон хўжалиги юритиш учун қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилишга томорқа ер участкаси иморат ва ҳовли эгаллаган майдонни ҳам қўшганда суғориладиган ерларда 0,35 гектаргача ва суғорилмайдиган (лалмикор) ерларда 0,5 гектаргача ўлчамда, чўл ва саҳро минтақасида эса суғорилмайдиган (лалмикор) ерларда 1 гектаргача ўлчамда берилади.

Фуқароларга деҳқон хўжалиги юритиш учун 0,06 гектар доирасида томорқа ер участкаларига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқи ким ошди савдоси асосида реализация қилиниши мумкин.

Деҳқон хўжалигига томорқа ер участкаси бериш тўғрисидаги қарор деҳқон хўжалигини ташкил этиш тўғрисидаги қарор билан бир вақтда қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) умумий мажлисининг, бошқа қишлоқ хўжалик корхонаси, муассасаси ва ташкилоти юқори бошқарув органининг, иш берувчисининг (маъмуриятининг) қарори асосида туман ҳокими томонидан қабул қилинади.

Янги ташкил этилаётган деҳқон хўжалиги учун томорқа ер участкаси олиш ҳуқуқидан мазкур жойда камида уч йил мобайнида доимий яшаб келаётган шахслар фойдаланадилар (янги ўзлаштирилаётган ер майдонлари бундан мустасно).

Қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) бошқарувининг, бошқа қишлоқ хўжалик корхонаси, муассасаси ва ташкилоти бошқарув органининг, иш берувчисининг (маъмуриятининг) ҳамда туман ҳокимининг деҳқон хўжалиги ташкил этиш учун томорқа ер участкаси беришни рад этиш тўғрисидаги қарори устидан судга шикоят қилиниши мумкин.

Деҳқон хўжалигига ажратилган ернинг чегаралари натурада (жойнинг ўзида) ер тузиш хизмати органлари томонидан маҳаллий бюджет маблағлари ҳисобидан расмийлаштирилади.

Томорқа ер участкасидан оқилона ва самарали фойдаланаётган деҳқон хўжалигига қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) бошқаруви томонидан умумий мажлиснинг қарори асосида, бошқа қишлоқ хўжалик корхонаси, муассасаси ва ташкилоти юқори бошқарув органи, иш берувчиси (маъмурияти) томонидан қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштириш ва реализация қилиш, ем ишлаб чиқаришни ташкил этиш, шунингдек яйлов яратиш учун қисқа муддатли ижарага қўшимча равишда ер участкалари берилиши мумкин.

Фуқароларга деҳқон хўжалиги юритиш учун ер бериш ёки ерни реализация қилиш тартиби Ўзбекистон Республикасининг Ер кодекси, ушбу Қонун ва бошқа қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

9-модда. Ерга эгалик қилиш ва ердан фойдаланиш

Деҳқон хўжалигининг ерга эгалик қилиш ва ердан фойдаланиш соҳасидаги ҳуқуқ ва мажбуриятлари қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

Деҳқон хўжалигига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилишга берилган томорқа ер участкалари хусусийлаштирилиши ва олди-сотди, гаров, ҳадя, айирбошлаш объекти бўлиши мумкин эмас.

Ер участкасига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқи кредит олиш учун гаровга қўйилиши мумкин.

Деҳқон хўжалигига берилган томорқа ер участкаси бўлиниши мумкин эмас.

Томорқа ер участкасининг ўлчами ва чегаралари фақат деҳқон хўжалиги бошлиғининг розилиги билан ўзгартирилиши мумкин.

Деҳқон хўжалиги бошлиғи вафот этган тақдирда, томорқа ер участкасига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқи шу хўжалик аъзоларининг ўзаро келишуви асосида, деҳқон хўжалиги фаолиятини давом эттириш истагида бўлган хўжалик аъзоларидан бирига мерос бўйича ўтади. Деҳқон хўжалиги бошлиғи меҳнат қобилиятини тўла йўқотган тақдирда, ер участкасига эгалик қилиш ва ундан фойдаланиш ҳуқуқи хўжалик аъзоларидан бирига қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ва шартларда топширилади.

10-модда. Томорқа ер участкасидан фойдаланганлик учун тўланадиган ҳақ

Деҳқон хўжалигига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқи асосида берилган томорқа ер участкасидан фойдаланганлик учун ҳақ ер солиғи тариқасида ундирилади.

11-модда. Сувдан фойдаланиш

Деҳқон хўжаликлари учун сувдан фойдаланиш лимитлари ваколатли органлар томонидан белгиланади.

Деҳқон хўжалигига бериладиган сувнинг сарфини ҳисобга олиш ҳамда сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ тўлаш тартиби, шунингдек мазкур солиқ бўйича имтиёзлар қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

3-БОБ. ДЕҲҚОН ХЎЖАЛИГИНИНГ ҲАМДА УНИНГ АЪЗОЛАРИНИНГ ҲУҚУҚ ВА МАЖБУРИЯТЛАРИ

12-модда. Деҳқон хўжалигининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

Деҳқон хўжалиги тадбиркорлик фаолиятининг субъекти тариқасида қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда қуйидаги ҳуқуқларга эга:

ўзига берилган томорқа ер участкасида деҳқон хўжалигининг ишлаб чиқариш фаолиятини мустақил ташкил этиш;

етиштирилаётган ва реализация қилинаётган маҳсулотга мустақил равишда баҳо белгилаш;

ўзи етиштирган маҳсулотни, шу жумладан бу маҳсулотни истеъмолчиларга ўз хоҳиши бўйича реализация қилиш ҳуқуқини тасарруф этиш;

харид этиладиган маҳсулотга олдиндан ҳақ тўланадиган фьючерс битимлари тузиш;

тадбиркорликдан чекланмаган микдорда даромад (фойда) олиш;

қишлоқ хўжалиги маҳсулоти етиштирувчиларга сотиш учун ва эркин савдога мўлжалланган акцияларни сотиб олиш;

ўз мол-мулкини, шунингдек томорқа ер участкасига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқини, шу жумладан ким ошди савдоси асосида сотиб олинган ҳуқуқни гаровга қўйиш.

Деҳқон хўжалиги қуйидагиларни бажариши шарт:

томорқа ер участкасидан қатъий белгиланган мақсадда фойдаланиш;

табиий объект бўлмиш ерга зарар етказмаслик;

томорқа ер участкасини асраш, унинг унумдорлигини сақлаш ва ошириш юзасидан сарф-харажатлар қилиш;

янги берилган томорқа ер участкасидан, агар қонун ҳужжатларида бошқа муддат белгиланган бўлмаса, бир йил ичида фойдаланишга киришиш;

агротехника талабларига, белгиланган режим, сақлаш вазифаси ва сервитутларга риоя этиш;

деҳқон хўжалигининг мажбуриятлари ва қарзлари бўйича тўла жавобгар бўлиш;

хўжалик аъзолари учун хавфсиз меҳнат шароитини таъминлаш.

Қонун ҳужжатларида деҳқон хўжалигининг бошқа ҳуқуқ ва мажбуриятлари ҳам назарда тутилиши мумкин.

13-модда. Деҳқон хўжалиги бошлиғининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

Деҳқон хўжалиги бошлиғи қуйидаги ҳуқуқларга эга:

деҳқон хўжалиги номидан ишончномасиз иш кўриш;

юридик ва жисмоний шахслар билан шартномалар тузиш;

ишончномалар бериш;

банкда ҳисобварақлар очиш.

Деҳқон хўжалиги бошлиғи деҳқон хўжалигининг ҳамда унинг аъзоларининг манфаатлари ҳимоя қилинишини ва ҳуқуқлари амалга оширилишини таъминлаши шарт.

Деҳқон хўжалиги бошлиғи қонун ҳужжатларида назарда тутилган бошқа ҳуқуқ ва мажбуриятларга ҳам эга бўлиши мумкин.

14-модда. Деҳқон хўжалиги аъзоларининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

Деҳқон хўжалиги аъзолари:

хўжалик аъзолари ўртасидаги шартнома шартларига кўра биргаликда ёки якка тартибда фойдаланиладиган даромаддан ўз улушини олиш;

қонун ҳужжатларига мувофиқ давлат ижтимоий суғуртасидан ўтказилиш ва ижтимоий таъминланиш, шунингдек товар қишлоқ хўжалиги маҳсулоти етиштириш учун деҳқон хўжалигида сарфланган иш вақти Ўзбекистон Республикаси Ижтимоий таъминот вазирлиги ҳузуридаги Пенсия жамғармасига бадаллар тўлаб борилган тақдирда меҳнат стажига киритилиш ҳуқуқига эга.

Деҳқон хўжалиги аъзолари деҳқон хўжалигининг ишлаб чиқариш фаолиятида шахсий меҳнати билан иштирок этиши шарт.

Қонун ҳужжатларида деҳқон хўжалиги аъзоларининг бошқа ҳуқуқ ва мажбуриятлари ҳам назарда тутилиши мумкин.

4-БОБ. ДЕҲҚОН ХЎЖАЛИГИНИНГ МОЛ-МУЛКИ

15-модда. Деҳқон хўжалигининг мулки

Деҳқон хўжалиги:

ўзига қарашли уй-жойлар, хўжалик иморатлари, қишлоқ хўжалик экинзорлари ва кўчатзорлари, дов-дарахтлар, маҳсулдор чорва моллар, паррандалар, қишлоқ хўжалик техникаси, асбоб-ускуна ва ашё-анжомлари, транспорт воситалари, пул маблағлари, интеллектуал мулк объектларига, шунингдек бошқа мол-мулкларга;

ишлаб чиқариш фаолияти натижасида етиштирилган маҳсулотга;

олинган даромадга (фойдага);

қонунда тақиқланмаган асосларда эга бўлинган бошқа мол-мулкка мулкдордир.

16-модда. Деҳқон хўжалигининг мол-мулкига бўлган мулк ҳуқуқи

Деҳқон хўжалигининг ўзига қарашли мол-мулкка бўлган мулк ҳуқуқи давлат ҳимоясидадир.

Деҳқон хўжалигининг мол-мулки, агар унинг аъзолари ўртасидаги келишувга биноан умумий улушли мулк ташкил этиш назарда тутилган бўлмаса, унинг аъзоларига умумий биргаликдаги мулк асосида қарашли бўлади.

Деҳқон хўжалигининг мол-мулкига эгалик қилиш, ундан фойдаланиш ва уни тасарруф этиш хўжалик аъзоларининг ўзаро келишуви асосида амалга оширилади.

Деҳқон хўжалиги қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда мол-мулкни ҳосил қилиш, кўпайтириш, олиш, уни ижарага ёки вақтинча фойдаланишга олиш ҳуқуқига эга.

17-модда. Деҳқон хўжалигининг маблағлари ва ҳисоб-китоблари

Деҳқон хўжалиги пул муомаласини юритиш ҳамда пул маблағларини сақлаб туриш ва бу маблағларни эркин тасарруф этиш учун банк муассасасида ҳисобварақлар очиш ҳуқуқига эга. Деҳқон хўжалигининг ҳисоб-китоб ҳисобварағидан маблағларни фақат унинг розилиги ёки суднинг қарори билан ҳисобдан чиқариш мумкин.

18-модда. Деҳқон хўжалигининг мол-мулкини мерос қилиб қолдириш

Деҳқон хўжалигининг мол-мулки фуқаролик қонун ҳужжатлари нормаларига мувофиқ мерос қилиб қолдирилади. Хўжаликда фаолиятни давом эттираётган меросхўрлар мерос ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳнома берилганлик учун давлат божи тўлашдан озод этиладилар.

5-БОБ. ДЕҲҚОН ХЎЖАЛИГИ ФАОЛИЯТИНИНГ АСОСЛАРИ

19-модда. Деҳқон хўжалигининг ишлаб чиқариш фаолияти

Деҳқон хўжалиги ўз фаолияти йўналишларини, ишлаб чиқариш тузилиши ва ҳажмларини мустақил равишда белгилайди. Деҳқон хўжалиги қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг қонунларда тақиқланмаган ҳар қандай тури, шунингдек қишлоқ хўжалиги маҳсулотини қайта ишлаш ва реализация қилиш билан шуғулланишга ҳақли.

Деҳқон хўжалиги ўзи етиштираётган ва реализация қилаётган маҳсулот сифатига оид амалдаги норматив ва стандартларга, экологияга, санитарияга оид ҳамда қонун ҳужжатларида белгилаб қўйилган бошқа талаб ва қоидаларга риоя этиши шарт.

Деҳқон хўжаликларининг хўжалик фаолиятига давлат органлари ва ташкилотларининг ҳамда бошқа органлар ва ташкилотларнинг, улар мансабдор шахсларининг аралашувига йўл қўйилмайди, қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳоллар бундан мустасно.

Давлат органлари ва ташкилотларининг ҳамда бошқа органлар ва ташкилотларнинг, улар мансабдор шахсларининг ва фуқароларнинг ғайриқонуний хатти-ҳаракатлари (қарорлари) натижасида, шунингдек бундай органлар, ташкилотларнинг, улар мансабдор шахсларининг деҳқон хўжалигига нисбатан қонун ҳужжатларида назарда тутилган мажбуриятларни лозим даражада бажармасликлари оқибатида деҳқон хўжалигига етказилган зарарлар, шу жумладан бой берилган фойда қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда қопланиши керак.

Юридик шахс тариқасида рўйхатга олинган деҳқон хўжалиги ташқи иқтисодий фаолиятни бошқа шаклларда хўжалик юритувчи корхоналар билан тенг шартларда амалга оширади.

20-модда. Деҳқон хўжалигида меҳнат

Деҳқон хўжалигининг фаолияти хўжалик аъзоларининг шахсий меҳнатига асосланади. Деҳқон хўжалигидаги муайян ишни бажаришга бошқа шахслар меҳнат шартномаси асосида вақтинча жалб этилиши мумкин.

Деҳқон хўжалигининг аъзолари деҳқон хўжалиги томонидан Ўзбекистон Республикаси Ижтимоий таъминот вазирлиги ҳузуридаги Пенсия жамғармасига ихтиёрий равишда бадаллар тўланган тақдирда давлат ижтимоий суғуртасидан ўтказилиши лозим.

Деҳқон хўжалигининг барча аъзолари учун Ўзбекистон Республикаси Ижтимоий таъминот вазирлиги ҳузуридаги Пенсия жамғармасига бадаллар тўлаб бораётган деҳқон хўжалиги аъзоларининг меҳнат фаолияти ҳисобини деҳқон хўжалиги бошлиғи юритади.

Деҳқон хўжалигида ишланган вақт давлат ижтимоий суғуртаси бўйича бадаллар тўланганлигини тасдиқловчи ҳужжатлар асосида Ўзбекистон Республикаси Ижтимоий таъминот вазирлиги ҳузуридаги Пенсия жамғармасининг туман бўлимида меҳнат дафтарчасини белгиланган тартибда расмийлаштирган ҳолда меҳнат стажига қўшилади.

Қишлоқ хўжалиги кооперативида (ширкат хўжалигида), бошқа қишлоқ хўжалиги ёки ўрмон хўжалиги корхонасида, муассасасида, ташкилотида ишлаётган деҳқон хўжалиги аъзосининг меҳнат фаолияти ҳамда давлат ижтимоий суғуртаси бўйича бадаллар тўлаши ҳисобини юритиш қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги), бошқа қишлоқ хўжалиги, ўрмон хўжалиги корхонаси, муассасаси, ташкилоти томонидан ҳам, деҳқон хўжалиги томонидан ҳам амалга оширилади.

Деҳқон хўжалиги аъзоларига ижтимоий суғурта бўйича давлат нафақалари ва пенсиялар тайинлаш ҳамда тўлаш қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ва шартларда амалга оширилади.

21-модда. Маҳсулотни деҳқон хўжалиги томонидан реализация қилиш тартиби

Деҳқон хўжалиги ўзи етиштираётган маҳсулотни реализация қилиш учун юридик ва жисмоний шахслар билан ихтиёрийлик асосида хўжалик шартномалари тузиш ҳуқуқига эга. Тарафлар шартнома мажбуриятлари бузилган тақдирда, қонун ҳужжатларида ёки шартномада белгиланган тартибда жавобгар бўладилар.

Деҳқон хўжалиги ўзи етиштираётган маҳсулотга бозордаги талаб ва таклиф нисбатидан келиб чиқиб мустақил равишда баҳо белгилайди.

22-модда. Деҳқон хўжаликларининг биргаликдаги фаолияти

Деҳқон хўжаликлари ихтиёрийлик асосида, шу жумладан улушли (пай) асосда маҳсулот етиштириш, харид қилиш, уни қайта ишлаш ва сотиш, моддий-техника таъминоти, қурилиш, техникавий, сув хўжалиги, ветеринария, агрокимё, маслаҳат бериш йўсинидаги ва бошқа хил хизмат кўрсатиш бўйича кооперативларга (ширкатларга), жамиятларга, иттифоқларга, уюшмаларга ва бошқа бирлашмаларга бирлашиш, кириш ҳуқуқига эга.

23-модда. Деҳқон хўжалигига солиқ солиш

Юридик шахс ташкил этган ҳолда ҳамда юридик шахс ташкил этмасдан тузилган деҳқон хўжалиги қонун ҳужжатларига мувофиқ ер солиғи, сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ ва мол-мулк солиғи тўлайди.

Деҳқон хўжалигидан ер солиғи томорқа ер участкасининг сифатига, жойлашган манзилига ва сув билан таъминланиш даражасига қараб, унинг кадастр баҳосини ҳисобга олган ҳолда белгиланадиган миқдорда ундирилади. Солиқ солиш тартиби ҳамда деҳқон хўжалиги тўлайдиган ер солиғининг ставкалари қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

Биринчи марта томорқа ер участкаси олган деҳқон хўжалиги давлат рўйхатига олинган пайтдан эътиборан икки йил муддатга ер солиғи тўлашдан озод қилинади.

24-модда. Деҳқон хўжалигини кредитлаш ва суғурталаш

Юридик шахс ташкил этган ҳолда тузилган деҳқон хўжаликлари фаолиятни амалга ошириш учун кредит олишлари, бошқа юридик ва жисмоний шахсларнинг мол-мулки ва пул маблағларини ихтиёрийлик асосида ва шартнома шартларида, шу жумладан деҳқон хўжаликларини кредитни узишнинг зарур гаров, суғурта ҳамда бошқа кафолатларини таъминлаган ҳолда имтиёзли кредитлашга жалб этишлари, шунингдек хусусий кичик тадбиркорлик учун қонун ҳужжатларида белгиланган имтиёзларнинг барча турларидан фойдаланишлари мумкин.

Деҳқон хўжалигини ишлаб чиқариш аҳамиятига молик объектлар қурилиши, асосий ишлаб чиқариш воситаларини харид этиш учун узоқ муддатли кредитлаш ва жорий ишлаб чиқариш фаолияти учун қисқа муддатли кредитлаш кредит шартномаси асосида амалга оширилади.

Деҳқон хўжалиги ўзига қарашли ва ижарага олинган ишлаб чиқариш воситаларининг, қишлоқ хўжалиги экинзорларининг (кўчатзорларининг), кўп йиллик дов-дарахтларнинг, етиштирилган маҳсулотнинг, хом ашёнинг, материалларнинг йўқотилиши (нобуд бўлиши), кам чиқиши ёки шикастланиши хавфини, тадбиркорлик хавфини, шунингдек шартномаларни бузганлик учун ўзининг жавобгарлик хавфини ихтиёрийлик асосида суғурта қилдиради ҳамда қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ва шартларда суғурта товони олади.

25-модда. Деҳқон хўжаликларини давлат йўли билан ва бошқа тарзда қўллаб-қувватлаш ҳамда уларнинг фаолиятини мувофиқлаштириш

Давлат қишлоқ хўжалиги маҳсулоти етиштириш ва уни реализация қилиш билан шуғулланувчи деҳқон хўжаликларининг ҳуқуқларига риоя этилишини ва қонуний манфаатлари ҳимоя қилинишини кафолатлайди.

Давлат органлари деҳқон хўжалигини ривожлантириш ва мустаҳкамлашга кўмаклашишлари лозим.

Республика ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари, посёлка, қишлоқ ва овул фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органлари, қишлоқ хўжалиги кооперативлари (ширкат хўжаликлари) қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда:

ишлаб чиқариш ва ижтимоий-маиший аҳамиятга молик объектлари бўлмаган ҳудудда деҳқон хўжаликлари ташкил этилганида уни бирламчи ободонлаштириш (йўллар, электр узатиш ва алоқа линиялари қуриш, сув билан таъминлаш, газлаштириш, телефонлаштириш, радиолаштириш, ер тузиш, ерларни мелиорациялаш) ишларини амалга оширади;

деҳқон хўжаликларига ишлаб чиқариш объектлари ва турар жойларни барпо этишда ёрдам кўрсатади;

деҳқон хўжалиги учун керакли мол-мулк ва ишлаб чиқариш воситаларини биржаларда, ярмаркаларда, бозорларда юридик ва жисмоний шахслардан олишда кўмаклашади;

навли уруғлик ва қишлоқ хўжалик экинларининг кўчат материалларини, органик ва минерал ўғитларни, қишлоқ хўжалик экинларини зараркунандалар ва касалликлардан ҳимоя қилиш воситаларини етказиб бериш юзасидан давлат агротехника хизмати кўрсатиш тизими орқали техникавий хизмат кўрсатади;

қишлоқ хўжалиги техникаси, асбоб-ускуналари ва ашё-анжомларини лизинг асосида олишда кўмаклашади;

чорва моллар ва паррандалар боқиш учун шартнома асосида аралаш озуқа ажратади, ёш чорва моллар ва паррандалар, зотдор қорамоллар олишда кўмаклашади;

деҳқон хўжаликларининг чорва молларига зооветеринария хизмати кўрсатиш учун зарур шароитлар яратади;

деҳқон хўжаликларида етиштирилган қишлоқ хўжалик маҳсулотини тайёрлаш ва реализация қилишда кўмаклашади;

консалтинг ва ахборот хизматлари кўрсатади.

Деҳқон хўжаликлари фаолиятини мувофиқлаштириб бориш ҳамда уларнинг ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилиш Ўзбекистон Деҳқон ва фермер хўжаликлари уюшмаси ҳамда Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси ҳамда уларнинг жойлардаги ҳудудий органлари томонидан амалга оширилади.

Қишлоқ хўжалиги кооперативлари (ширкат хўжаликлари) ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари деҳқон хўжалигига берилган ерлардан фойдаланиш устидан назоратни амалга оширадилар ҳамда ердан самарали ва оқилона фойдаланилишини таъминлаш юзасидан зарур чоралар кўрадилар.

26-модда. Деҳқон хўжалиги фаолиятининг натижаларини ҳисобга олиш

Деҳқон хўжалиги ўз фаолиятининг натижаларини ҳисобга олиб боради.

6-БОБ. ДЕҲҚОН ХЎЖАЛИГИНИ ТУГАТИШ (ФАОЛИЯТИНИ ТЎХТАТИШ)

27-модда. Деҳқон хўжалигини тугатиш (фаолиятини тўхтатиш) асослари

Деҳқон хўжалиги қуйидаги ҳолларда тугатилади (фаолияти тўхтатилади):

хўжалик фаолиятини давом эттириш истагида бўлган биронта ҳам хўжалик аъзоси ёки меросхўр қолмаган бўлса;

томорқа ер участкасига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқидан ихтиёрий воз кечилганда;

томорқа ер участкаси қонунда белгиланган тартибда олиб қўйилганда;

белгиланган солиқлар муттасил тўланмаганда;

агар қонун ҳужжатларида бошқа муддат белгиланган бўлмаса, янги берилган томорқа ер участкасидан бир йил мобайнида фойдаланишга киришмаган тақдирда;

деҳқон хўжаликлари фаолиятини тартибга солувчи қонун ҳужжатлари бир неча марта ёки бир марта, лекин қўпол равишда бузилганда.

28-модда. Деҳқон хўжалигини тугатиш (фаолиятини тўхтатиш) тартиби

Деҳқон хўжалиги:

деҳқон хўжалиги аъзоларининг қарорига биноан;

қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳолларда суднинг қарорига биноан тугатилади (фаолияти тўхтатилади).

Деҳқон хўжалигини тугатиш (фаолиятини тўхтатиш) қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилади.

7-БОБ. ЯКУНЛОВЧИ ҚОИДАЛАР

29-модда. Низоларни ҳал этиш

Деҳқон хўжаликларини ташкил этиш, уларнинг фаолияти ва тугатилиши билан боғлиқ низолар қонун ҳужжатларига мувофиқ ҳал этилади.

30-модда. Мажбуриятлар бўйича жавобгарлик

Деҳқон хўжалиги ўз мажбуриятлари бўйича қонунларга мувофиқ ундирув қаратилиши мумкин бўлган мол-мулки билан жавоб беради.

Давлат деҳқон хўжалигининг мажбуриятлари бўйича, деҳқон хўжалиги эса давлат мажбуриятлари бўйича жавоб бермайди.

31-модда. Деҳқон хўжалиги тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Деҳқон хўжалиги тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганликда айбдор бўлган шахслар белгиланган тартибда жавобгар бўладилар.

Деҳқон хўжалиги қонун ҳужжатларига мувофиқ хўжалик аъзоларининг ва унда вақтинча ишлаётган шахсларнинг ҳаёти ва соғлиғига улар меҳнат мажбуриятларини бажариш чоғида етказилган зарар учун жавобгар бўлади.

Деҳқон хўжалигининг ҳамда унинг аъзоларининг ердан белгиланган мақсадда ва самарали фойдаланмаганлик учун жавобгарлиги қонун ҳужжатларида белгиланади.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1998 йил 30 апрель.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ҚАРОРИ

«Деҳқон хўжалиги тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунини амалга киритиш тартиби ҳақида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси **ҚАРОР ҚИЛАДИ**:

1. Ўзбекистон Республикасининг «Деҳқон хўжалиги тўғрисида»ги Қонуни 1998 йил 1 июлдан амалга киритилсин. Мазкур Қонуннинг амалга киритилиши Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1998 йил 18 мартдаги Фармони билан тасдиқланган «1998-2000 йиллардаги даврда қишлоқ хўжалигидаги иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш дастури»да назарда тутилган муддатлар ва тадбирларга мувофиқ равишда таъминлансин.

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси:

ҳукумат қарорларини «Деҳқон хўжалиги тўғрисида»ги Қонунга мувофиқ ҳолга келтирсин;

амалдаги шахсий ёрдамчи хўжаликларни деҳқон хўжаликларига айлантириш тартибини тасдиқласин;

вазирликлар ва идоралар мазкур Қонунга зид бўлган ўз норматив ҳужжатларини қайта кўриб чиқишлари ва бекор қилишларини таъминласин.

3. 1998 йилнинг 1 июлидан эътиборан Ўзбекистон Республикасининг қуйидаги қонун ҳужжатлари бутунлай ёки қисман ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин:

Ўзбекистон Республикасининг 1992 йил 3 июлда қабул қилинган «Деҳқон хўжалиги тўғрисида»ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1992 йил, N 10, 403-модда);

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1992 йил 3 июлда қабул қилинган «Деҳқон хўжалиги тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини амалга киритиш тартиби ҳақида»ги Қарори (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1992 йил, N 10, 404-модда);

Ўзбекистон Республикасининг 1997 йил 30 августда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонуни IV бўлими (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 1997 йил; N 9, 241-модда).

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси

Э. ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри,
1998 йил 30 апрель.

ОҚ ТЕРАК ШАРОФАТИ

Қорақалпоғистоннинг Қораўзак туманида бир оила бор. Уларни «Қуралпа» деҳқон-фермер хўжалигидагилар «Оқ теракдан бойиган кишилар» дейишади.

Оила бошлиғи Жумабой Тўлағанов Карима опа билан турмуш қурган дастлабки кунларданоқ, ҳовли атрофига 500 тупдан зиёд оқ терак экди. Эрининг парваришлади. Уларнинг сафи кунба кун кўпайса кўпайдики, камаймади, мевали дарахтлар экишни ҳам унутмади.

— Оқ тераклар улғайса уй-жой бойлигингга бойлик бўлиб қўшилади, — дейди Жумабой ога.

Дарҳақиқат, ота теракларни кесиб, тўнғич ўғли Озодбойга саккиз хонали уй қуришда фойдаланди. Қўша-қўша тўйлар қилишди. Нукус шаҳрида қизлари учун қурилган беш хонали уй ҳам оқ тераклар «гардани»га тушди. Яна бир ўғилга Қораўзакдан етти хонали уй, енгил машина...

— Раҳматли чолим узоқни кўзлаб иш юритардилар, — дейди Карима опа. — У киши эккан оқ тераклар туфайли иморат солишга қийналмадик. Мева-чевадан узилмадик. Қолаверса, ҳамма болаларимизни узоқ шаҳарларда ўқитдик, уйлаб-жойладик. Меҳнат қилиб кам бўлмадик. Шукрки, ўғилларим ҳам отаси бошлаган ишни давом эттиришапти.

Ҳозир Карима опанинг қўшнилари — Қуралбой Назарбеков, Эркинбой Саттуллаевлар ҳам ўз қўрғонларига оқ терак экишган. Ажабмас, яқин йилларда бутун Шеримбет овулидагилар бу фойдали тажрибадан фойдаланишса.

Гулнора НУРЛЕПЕСОВА.

Диққат: танлов давом этади

Аввал хабар қилинганидек, аниқ фанлар ривожига бекиёс ҳисса қўшган улуғ ватандошимиз Аҳмад Фарғонийнинг 1200 йиллик юбилейига тайёргарлик кўриш ва ўтказиш республика ташкилий қўмитаси, Ўзбекистон Бадиий академияси Фарғона вилояти ҳокимлиги билан биргаликда қомусий алломанинг ҳаёти, илмий фаолияти, меросининг моҳияти ва аҳамиятини очиб берувчи энг сара тасвирий санъат асарлари учун Халқаро танлов эълон қилган эди.

Танловга тақдим этилган рангтасвир, графика асарлари, монументал асар эскизлари ҳажми, ўлчами, ижро материалларидан қатъий назар, мавзуни кенг ёритиши зарур. Асар ва эскизлар шу йил 1 октябрга қадар Ўзбекистон Бадиий академиясида қабул қилинади.

Ғолиб асарлар учун қуйидаги миқдорда мукофот белгиланган:

1.Битта биринчи мукофот — 200 минг сўм

2.Иккита иккинчи мукофот — 100 минг сўмдан.

3.Учта учинчи мукофот — 50 минг сўмдан.

Танлов ғолибларининг асарлари Тошкент ва Фарғона шаҳарларида ташкил этиладиган (ал-Фарғоний даврдан бугунгача) бадиий — тарихий этнографик кўргазмада намойиш этилади. Ғолиб деб топилган асарлар Фарғона вилоят ҳокимлиги томонидан Буюк аллома музейи учун сотиб олинади.

(ЎзА).

Тарихга бир назар

ВОҲАНИНГ ОЧИЛМАГАН СИРЛАРИ

Мустақиллигимиз мустаҳкамланиб, мамлакатимиз жаҳонда ўзининг ҳақиқий ўрнини топаётган бир даврда юртимиз тарихининг бойлиги, маънавий мулкининг буюклиги билан дунё халқлари эътиборини тортмоқда. Бугун ҳақиқий тарихимизнинг тикланаётгани, ўтмишнинг шу кунгача сир сақланган ва айтилмаган томонлари очиб берилаётгани, янги тарих китобларининг қўлимизга етиб келаётгани кишини беҳад қувонтиради. Мустақиллигимиздан кейинги ёзилган китобларда Ўзбекистон тарихи пойдеворининг нақадар мустаҳкамлигини, унинг илдизи узоқ-узоқларга бориб тақалишини, ҳатто жаҳонга машҳур бўлган Греция, Рим тарихидан қолишмаслигини асослаб берувчи маълумотлар ўз ифодасини топмоқда.

Бир томони Қизилқум, бир томони Қорақум билан ўралган минг-минг йиллардан бери оқиб ётган Амударё ва Сирдарё оралиғи — Ўзбекистон замини тарихи нафақат Осиёда, балки жаҳон тарихида ҳам муҳим ўрин тутади. Жумладан, қадимги Хоразмни жаҳон цивилизациясининг дастлабки марказларидан бири бўлган деб далил айта оламиз. Воҳанинг Тўрткўл тумани Калтаминор қишлоғи ҳудудида жойлашган милоддан аввалги VI-IV асрларга оид Қўйқирилганқалъа археологик топилмалари фикримизга асос бўла олади. 50-йилларда тарихчи олим С. Толстов Қўйқирилганқалъада қазиш ишлари олиб борганда, у ердан энг қадимги расадхона биноси ҳамда квадрант ва бошқа расадхона ускуналарини топган.

Шу ўринда табиий бир фикр туғилади. Қўйқирилганқалъада расадхона бўлган давр биз дунё фани шаклланишининг асосчилари деб билган Аристотел ва Птолемейлар яшаган даврга тўғри келади. Расадхона қандай фанларга таяниши эса сизга маълум. Зеро, математика, геометрия, тригонометрия, астрономия, физика каби фанлар ривожланган жойдагина расадхона қуриш ва уни ишлатиш мумкин. Қўйқирилганқалъадан энг қадимги Хоразм алифбосидаги ёзувнинг топилиши ҳам бу хулосамизни тасдиқлайди.

Тупроққалъа ҳам воҳадаги энг қадимий ва энг йирик тарихий обида ҳисобланади. Қалъа қурилишида асосан хом ғишт ишлатилган бўлса-да, зарур жойларига пишган ғишт қўйилган, деворлари ганч усулида безатилган, мармардан устун тошлар қўйилган. Ўша даврдаёқ бу қалъа аҳли сув қувури ва канализациядан фойдаланишган. Подшолар саройидаги ҳар бир хона деворларидаги наққошлик санъати, ранго-ранг чизма образлар ҳамда ранг-тасвирларнинг уйғунлиги кишини лол қолдирадиган даражада бўлган. Қалъадан 100 дан ортиқ Хоразм ёзувидаги ҳужжатлар топилган. Бу ерда каттагина темирчилик устахонаси бўлиб, унда турли темир асбоб-ускуналар, қурол-аслаҳалар ясалган. Энг катта ибодатхона ҳам шу қалъада бўлган. У ердан Хоразм подшолари билан бирга Кушон подшолари ва бошқа подшоларнинг тангалари топилиши унинг «Буюк ипак йўли»га дахлдорлигини кўрсатади. Бу қалъанинг археолог-тарихчилар томонидан ҳозиргача ўрганилмаган ва очилмаган сирлари жуда кўп. Тарих дарсликларида Тупроққалъа қадимий ёдгорлик сифатидагина тилга олинган, холос. Эндиги ёзилган тарих китобларида бу қалъа қадимги цивилизация марказларидан атиги бири бўлганлиги тасдиқланмоқда.

Ҳозиргача қўлимизда бўлган дарслик ва бошқа тарихий манбаларда воҳадаги қалъалар, қўрғонлар қурилган давр, айниқса, давлат пайдо бўлган давр узоғи билан милоддан аввалги VI-IV асрларга тўғри келади, деб кўрсатилгани мутлақо ишончсизлик туғдиради. Бунга асос бор. Абу Райҳон Беруний «Осор ул-боқия» китобида Сиёвуш Туронзаминга қадам ранжида қилган санани м. а. 1200 йил деб кўрсатган. Фирдавсийнинг «Шоҳнома» асарида Сиёвуш даврида, ҳатто ундан ҳам олдин бу ерда ҳашаматли саройлар, қалъалар бўлганлиги кўрсатилади. Зардуштийлик динининг муқаддас китоби, энг қадимги ёзма манба — «Авесто»да Хоразм давлати, бу давлатнинг бойлиги ва кўркамлиги биринчи қаторда тилга олинади. Шу ўринда С. Толстовнинг шогирди, бир умр воҳада археологик қазишмалар олиб борган тарихчи олим Е. Неразик 1990 йили айтган гапни тилга олиб ўтиш муҳим.

Хоразм тарихи билан шуғулланган 10 га яқин тарихчи-археолог олимлар билан суҳбатдан сўнг Е. Неразик шундай деганди: «Мен бир гапни айтмоқчиман, Кремль деворининг лойиҳаси қадимги давлатнинг пойтахти бўлган Тупроққалъадан олинган ва унинг девор шинаклари шунга ўхшатиб қурилган». Бундан улар ўзлари ёзган китобларида Тупроққалъанинг ҳақиқий кўринишини бошқача қилиб тасвирлаганликлари эътироф этилаётганини тушуниб олиш мумкин. Шунда вазиятдан фойдаланиб кўпдан ўйлантириб юрган саволни бердик:

— Китобларингизда кўрсатилган қалъалар, қўрғонлар қурилган давр ҳақидаги маълумотлар ҳам аниқ бўлмаса керак? У: «Ҳа, шундай, тарихий қалъа ва қўрғонлар қурилган даврни бошқа минтақалардаги (Европадаги демоқчи) қалъалар қурилган даврни назарда тутиб кўрсатганмиз»,— деди.

Ҳа, уларга ҳақиқий тарихимизни ҳаққоний ёзишга йўл берилмаган. Тарихни бўяб, қайсидир мақсадда ўзгартириб кўрсатишган. 1994 йилнинг кузида «Ўзбекистон— Япония Ипак йўли» маршрути бўйича Элликқалъада бўлган японияЛик таниқли тарихчи олимлар Кзюдо Като ва Сакатолар қизиқарли бир фикр айтдилар: ҳозиргача тарихчи-археолог олимлар ер юзасининг юза маданий қатламидаги тарихий ёдгорликларни ўрганиб, шулар асосидагина маълумот бермоқдалар. Иккинчи, учинчи маданий қатламларда ҳам тарихий ёдгорликлар бўлиб, улар ҳанузгача қазиб ўрганилмаяпти. Чунки бунинг учун кўп куч ва маблағ талаб этилади. Балким, бундан кейин шу қатламлардаги тарихий ёдгорликлар ҳам ўрганилиб, тарихга янги маълумотлар киритилар. Воҳадаги Норинжонқалъа, Бозорқалъа ва Гулдурсунқалъаларда чуқурликдан олдинги даврларга оид нарсалар топилгани бу фикрни тўла тасдиқлайди.

Юқоридагилардан кўриниб турибдики, ўлкамиздаги қалъалар, қўрғонлар улардаги маданий ривожланиш даври ҳозирги дарслик ва бошқа манбаларда кўрсатилганидек, милоддан аввалги VI-IV асрларда эмас, балки ундан ҳам анча олдинги даврга тўғри келади. Бу Ўзбекистонда тарихий, маънавий-маданий ривожланиш жаҳоннинг бошқа қадимий мамлакатлардагидек анча илгари бошланганини тасдиқлайди, албатта.

Воҳадаги Гулдурсун ва Қаватқалъа мўғуллар босқини туфайли вайронага айлангани, одамлар кўчиб кетишга мажбур бўлишгани, бошқа қалъа ва қўрғонлардан эса турли тўқнашувлар, асосан сувсизлик туфайли аҳоли бошқа қулай жойларга кўчиб кетгани тарихдан маълум. Табиийки, кўчиш вақтида одамлар фойдаланиш учун яроқли барча нарсаларни ўзлари билан олиб кетишади. Мумкин бўлмаган ва тасодифан қолиб кетган нарсаларгина шу ерда қолиши аниқ. Ҳозиргача археолог олимлар худди шу нарсаларни топиб, ўрганиб, қалъа ва қўрғонлардаги ҳаёт тараққиётини, маънавий-маданий ривожланишни кўрсатиб берганлар. Демак, бу ҳам қадимий қалъа ва қўрғонлар қурилган давр ҳамда улардаги маданий ривожланиш санаси ноаниқ кўрсатилишига сабаб бўлган. Воҳа тарихини ўрганган Я. Ғуломов ва бошқа кўпчилик археолог олимлар ҳам қадимги Хоразм тарихига доир жуда кўп маълумотлар тўплаган бўлсалар-да, воҳа тарихини янада чуқурроқ ўрганиш кераклигини қайта-қайта уқтирадилар.

Мустақиллик боис ҳаётимизда катта ўзгаришлар юз бераяпти. Ўзбекистоннинг янги, ҳақиқий тарихи яратилмоқда. Тарихчи олимларимиз бор манбалардан кенгроқ фойдаланиб, археологик қазиш ишларини кучайтириб, ривожланган мамлакатлар олимларининг замонавий тажрибаларига таяниб, улар билан ҳамкорлик қилиб, тарихимизнинг очилмаган сирларини очадилар, албатта. Янги Ўзбекистон тарихи китобида ҳақиқий бой тарихимиз ўзининг ёрқин ифодасини топишига шубҳа йўқ.

Самандар ИСМОИЛОВ,
Элликқалъа туманидаги «Бўстон» лицейи директори,
Ойбек РАҲИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Дилбар Фарғонанинг сўлим гўшаси — Қува шаҳристонидан топилаётган осори-атиқалар бизга буюк ўтмишдошларимизнинг ҳаётидан ҳикоя қилади гўё. У ердан топилган ва топилаётган санъат мўъжизалари — гулдор кўзалару камалак жилосини йўқотмаган сопол идишлар бизга бетакрор илм-маърифат соҳиби Аҳмад ал-Фарғоний даври тарихидан сўзласа, айни пайтда у ердаги улкан бунёдкорлик ишлари ўз тарихини қадрлай оладиган халқнинг буюк ўтмишдошларига бўлган эҳтиромини ўзида мужассам қилгандай.

СУРАТЛАРДА: *Аҳмад ал-Фарғоний шарафига бунёд этилаётган меъморий қурилиш мажмуи; қадим-қадимда ҳам Қува кулоллари ясаган сопол буюмлар мўъжизавий етти рангда товланиб турган; Ж. Мирзааҳмедов ўз топилмаси билан.*

Рустам ШАГАЕВ (ЎзА) олган суратлар.

Марказий Осиё уяли телефон алоқасининг пешқадами бўлмоқ, бу — абонентларга энг АЪЛО хизмат кўрсатмоқ деганидир.

ВА СИЗ ШУНДАЙ ХИЗМАТГА МУНОСИБДИРСИЗ !

18.000 нафар абонент қатъий ишонч ҳосил қилди:
"Ўздунробита" қўшма корхонаси — яхшиларнинг энг яхшисидир, чунки уларга қуйидаги қулайликлар муҳайё этилган:

- "Ўзбекистоннинг 700дан кўпроқ шаҳарлари ва қишлоқларида уяли телефон алоқа хизматидан сифатли ва мунтазам фойдалана оладилар;
- "Ўздунробита" қўшма корхонасидан сотиб олинган аппаратларни шаҳар, шаҳарлараро ва халқаро телефон алоқаларига тўла уланса, мабодо сиз бу телефон аппаратларидан 12 дона ва ундан кўпроғини бира-тўласига оладиган бўлсангиз, бунга аввалгидай 500$ эмас, балки

АТИГИ 5$ тўлайсиз, холос.

Агар сиз 9 та телефонга эга бўлсангиз, атиги 10$
5 та телефонга эга бўлсангиз, атиги 16$
2 та телефонга эга бўлсангиз, атиги 20$
ёки
Агар сиз энди абонент бўлган бўлсангиз, атиги 25$ тўлайсиз.

- Шунингдек:
чақирув манзилини ўзгартириш;
Конференц-алоқа;
чақирувни кутиш ва тутиб туриш;
автоматик жавобни, овозли ахборотни, факсларни қабул қилиш ва узатишни, қўнғироқли соат вазифасини ва ҳоказо хизматларни ўз ичига олувчи овозли почта сингари кенг кўламдаги қўшимча замонавий хизмат турларидан фойдаланасиз.

БУНИНГ УСТИГА, ФАҚАТ "ЎЗДУНРОБИТА" ДАГИНА
ШАНБА ВА ЯКШАНБА КУНЛАРИ ЭФИР ВАҚТИДАН БЕПУЛ ФОЙДАЛАНИШ МУМКИН.

Хизматнинг ЯНГИ режаларида ПЛЮС қўшимчаси билан (1998 й.1.06.дан).

Хизмат режалари	Ойлик абонентлик тўловлари ($)	БЕПУЛ эфир вақти** (минут)	Қабул қилинувчи алоқа: "Ўздунробита" қўшма корхонасининг битта қайд ҳудудидаги абонентидан	Қабул қилинувчи алоқа: Нотиғиз давр (20.00дан 08.00гача)	Қабул қилинувчи алоқа: Тиғиз давр (08.00дан 20.00гача)	Узатилувчи алоқа: Нотиғиз давр (20.00дан 08.00гача)	Узатилувчи алоқа: Тиғиз давр (08.00дан 20.00гача)
Режа 80	20.00$	80	БЕПУЛ	0.10$	0.20$	0.30$	0.45$
Режа 200	50.00$	200	БЕПУЛ	0.10$	0.20$	0.25$	0.40$
Режа 1000	200.00$	1000	БЕПУЛ	0.10$	0.20$	0.20$	0.35$
Режа 1800	350.00$	1800	БЕПУЛ	0.10$	0.20$	0.20$	0.30$
Режа «Престиж»	450.00$	ЧЕКЛАНМАГАН	БЕПУЛ	0.00$	0.00$	0.00$	0.00$
Режа «Стационар»	30.00$	400	БЕПУЛ	0.10$	0.20$	0.25$	0.25$
Янгиликлар: Режа «200 плюс»	75.00$	200	БЕПУЛ	0.10$	0.20$	0.25$	0.40$
Янгиликлар: Режа «1000 плюс»	225.00$	1000	БЕПУЛ	0.10$	0.20$	0.20$	0.35$
Янгиликлар: Режа «1800 плюс»	375.00$	1800	БЕПУЛ	0.10$	0.20$	0.20$	0.30$

Барча тарифлар 20%. қўш. қийм. солиғини ўз ичига олади.

Эслатмалар:
** маҳаллий узатилувчи ва қабул қилинувчи қўнғироқлар
*** фақат стационар аппаратлар учун абонент қайд ҳудудидан ташқарида бўлган вақтда унинг учун роминг режаси амал қилади, бундай пайтларда маҳаллий узатилувчи ва қабул қилинувчи алоқаларнинг 1 минути 0.40$ миқдорида белгиланади.
→ 98. 1. 04 дан Тошкент, Чирчиқ, Янгийўл битта қайд ҳудуди ҳисобланади.
→ Юқорида кўрсатилган барча режалар Тошкент, Самарқанд, Чирчиқ ва Янгийўлдаги абонентлар учун амал қилади.

Ansar (c) 1998

700 ТА ШАҲАР ВА ҚИШЛОҚ

ВА ЯНА энди автоматик жавобни, овозли ахборотни узатишни, факсларни қабул қилиш ва узатишни, қўнғироқли соат вазифасини ўташни ва бошқа хизматларни ўз ичига олувчи овозли почтадан фойдаланишингиз учун янада қулай имкониятлар яратилди, яъни

ТАРИФЛАР ЯНА БИР МАРТА КАМАЙТИРИЛДИ

андозавий режа	20$	6$
тежамкор режа	10$	3$

Барча тарифлар 20% қўш. қийм. солиғини ўз ичига олади.

ЭСЛАТАМИЗ:
"Ўздунробита" эвазига маблағингиз сезиларли тежалади.

Бунинг учун сизга қуйидагилар тавсия этилади:
- БЕПУЛ автоматик роминг;
- БЕПУЛ узлуксиз ахборот-маълумот хизмати;
- БЕПУЛ ҳар ойлик ҳисоб-китобни етказиш;
- БЕПУЛ камида 20 секунд мобайнида телефон гаплашуви;
- БЕПУЛ шаҳар, шаҳарлараро ва халқаро телефон гаплашуви;
- БЕПУЛ PIN ҳимоя кодини ўрнатиш;
- БЕПУЛ хизмат режасини алмаштириш;
- БЕПУЛ радио-телефон тести;
- БЕПУЛ аккумуляторлар тести;
- БЕПУЛ "Ўздунробита" қўшма корхонасидан харид қилинган телефон аппаратларининг хизматини 9 ой муддатгача кафолатлаш;
- БЕПУЛ "Ўздунробита" қўшма корхонасидан харид қилинган, аввал ишлатилган аппаратлар хизматини 6 ой муддатгача кафолатлаш;
- БЕПУЛ узатилаётган чақирувни чеклаш.
- Тўловнинг СКВ даги барча турларига 25% чегирма белгиланади.

ТЕЛЕКОММУНИКАЦИЯ БОЗОРИДАГИ БАРҚАРОР АҲВОЛ БЕЛГИСИДИР

18 МИНГ АБОНЕНТ

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

Бош муҳаррир Аббосхон УСМОНОВ

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

БЎЛИМЛАР:
Парламент 133-57-34;
Ҳуқуқ ва қонунчилик 136-07-94;
Иқтисодиёт 136-36-65;
Қишлоқ хўжалиги 136-37-85
Маънавият 136-35-60, 132-10-65;
Хатлар 136-29-89, 133-07-48;
Фан, туризм, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик 132-12-08;
Халқаро ҳаёт 132-11-15;
Котибият 133-10-28;
Эълонлар 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 096, 34565 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва оператор Сергей ЛУКИН томонидан саҳифаланди.

Таҳририятга ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Навбатчи муҳаррир — Э. Болиев.
Навбатчи — Ғ. Эшмуродов.
Мусаҳҳиҳ — Ф. Усмонов.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.
Босишга топшириш вақти—21.00 *Босишга топширилди: 23.50* 1 2 3 4 5 6